Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

EISSN: 1308-0911
Web

Editör: -
Yayıncı: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yayın Formatı: Elektronik
Yayın Dili: Türkçe, İngilizce
Yayına Başladığı Yıl: 1999
Dizinlendiği Yıllar: 2011 - 2022 (Sosyal)
Yıllık Yayın Sayısı: 4
Konu Kategorisi: Sosyal > Sosyal
Yayın Yapması Gereken Aylar: Mart, Haziran, Eylül, Aralık
Konu Alanları: Arkeoloji, Coğrafya, Tarih, Uluslararası İlişkiler, İşletme, Daha Fazla

Makale Sayısı	Atıf Sayısı	Kendine Atıf Sayısı	Atıf Alan Makale Sayısı	Atıf Ortalaması	Kendine Atıf Oranı
521	879	16	221	1,69	%1,82

Makale & Atıf Sayısı

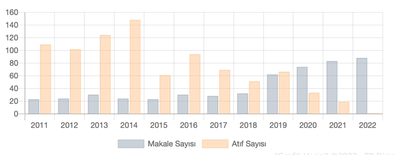

"Grafik Verisi" ©2023 - TR Dizin

Makale Türleri

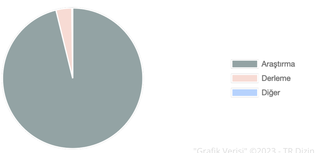

"Grafik Verisi" ©2023 - TR Dizin

Derginin Makaleleri | Derginin Aldığı Atıflar

MAKALE

BÜYÜK VERİ TEKNOLOJİSİ ÇAĞINDA KULLANICI VERİLERİNİN MAHREMİYETİNE İLİŞKİN SOSYOLOJİK ANALİZ
Seda OFLAS, Nilüfer ÖZCAN DEMİR
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Sosyal)
Yıl: 2022 Cilt: 24 Sayı: 2 Sayfa: 801 - 835
Öz | Tam Metin | Analiz Listesine Ekle

GELENEKSEL EL SANATLARIMIZ İÇİN SÜRDÜRÜLEBİLİR GÜNCEL TASARIM DENEME UYGULAMALARI
Nihan Semen ERSOZ UZAR
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Sosyal)
Yıl: 2022 Cilt: 24 Sayı: Özel Sayı Sayfa: 351 - 377
Öz | Tam Metin | Analiz Listesine Ekle

TARİHSEL SÜREÇ İÇERİSİNDE ÇALIŞMA VE GİG EKONOMİSİ
Sevim DİLEKOĞLU ÇALCA, Üzeyir AYDIN
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Sosyal)
Yıl: 2022 Cilt: 24 Sayı: Özel Sayı Sayfa: 337 - 350
Öz | Tam Metin | Analiz Listesine Ekle

TÜRKİYE'DE EĞİTİMDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM: CBS TABANLI BİR ANALİZ
Burcu EŞKİ, Çiğdem TARHAN
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Sosyal)
Yıl: 2022 Cilt: 24 Sayı: Özel Sayı Sayfa: 322 - 336
Öz | Tam Metin | Analiz Listesine Ekle

KENT VE ÇEVRE SORUNLARINA AKILLI ÇÖZÜM: AÇIK VERİ PLATFORMU (İZMİR ÖRNEĞİ)
Şerif ÖNER, Mustafa Lütfi ŞEN
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Sosyal)
Yıl: 2022 Cilt: 24 Sayı: Özel Sayı Sayfa: 286 - 321
Öz | Tam Metin | Analiz Listesine Ekle

TEKNOLOJİ İÇİN ÇEVRE, ÇEVRE İÇİN TEKNOLOJİ: ENERJİ SEKTÖRÜNDE BLOK ZİNCİRİ UYGULAMALARI
Derya AKTAŞ
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Sosyal)
Yıl: 2022 Cilt: 24 Sayı: Özel Sayı Sayfa: 267 - 285
Öz | Tam Metin | Analiz Listesine Ekle

ULUSLARARASI TİCARET VE YEŞİL LOJİSTİK ALANINDA YAZILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İÇERİK ANALİZİ YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ: ULUSAL TEZ MERKEZİ ÖRNEKLEMİ
Emre Kadir ÖZEKENCİ
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Sosyal)
Yıl: 2022 Cilt: 24 Sayı: Özel Sayı Sayfa: 238 - 266
Öz | Tam Metin | Analiz Listesine Ekle

SUSTAINABILITY OF HEALING AND FRAGRANCE: ESSENTIAL OIL INDUSTRY REVIEW
Gülüzar KURT GÜMÜŞ, Gonca ATAK
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Sosyal)
Yıl: 2022 Cilt: 24 Sayı: Özel Sayı Sayfa: 217 - 237
Öz | Tam Metin | Analiz Listesine Ekle

SEFERİHİSAR İLÇESİ'NDEKİ SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTLEŞME DİNAMİKLERİ VE ÇEVRE SORUNLARINA DÜNDEN BUGÜNE BAKARKEN, YARINI UNUTMAMAK
Ali Ekber GÜLERSOY, Gazanfer KAYA
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Sosyal)
Yıl: 2022 Cilt: 24 Sayı: Özel Sayı Sayfa: 171 - 216
Öz | Tam Metin | Analiz Listesine Ekle

DUYGU DÜZENLEME PSİKO-EĞİTİM PROGRAMI UYGULAMASININ ERGENLERDE KENDİNE ZARAR VERME VE DUYGU DÜZENLEME STRATEJİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ
İbrahim ALBAYRAK, Yağmur ULUSOY
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Sosyal)
Yıl: 2022 Cilt: 24 Sayı: Özel Sayı Sayfa: 145 - 170
Öz | Tam Metin | Analiz Listesine Ekle

NASDAQ FİNANSAL TEKNOLOJİ ENDEKSİ ŞİRKETLERİNDE KÂRLILIĞI ETKİLEYEN FİNANSAL ORANLARIN ARAŞTIRILMASI
Emre KAPLANOĞLU, Mutlu EGE
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Sosyal)
Yıl: 2022 Cilt: 24 Sayı: Özel Sayı Sayfa: 131 - 144
Öz | Tam Metin | Analiz Listesine Ekle

ASSESSMENTS ON THE EUROPEAN GREEN DEAL AND EU TAXONOMY
Gökben GÜNEY, Özgür SARAÇ
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Sosyal)
Yıl: 2022 Cilt: 24 Sayı: Özel Sayı Sayfa: 100 - 130
Öz | Tam Metin | Analiz Listesine Ekle

ÜRÜN TASARIMINDA KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE ÖZGÜN DEĞER
Emine NAS
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Sosyal)
Yıl: 2022 Cilt: 24 Sayı: Özel Sayı Sayfa: 81 - 99
Öz | Tam Metin | Analiz Listesine Ekle

İŞLETMELERDE BLOCKCHAIN TEKNOLOJİSİNİN KULLANIMININ BELİRLEYİCİLERİ KÜTAHYA İL ÖRNEĞİ
Yasemin BABUR, Ferit KARAHAN
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Sosyal)
Yıl: 2022 Cilt: 24 Sayı: Özel Sayı Sayfa: 61 - 80
Öz | Tam Metin | Analiz Listesine Ekle

FÜRUZAN'IN ÖYKÜLERİNİ SOSYAL EŞİTSİZLİK BAĞLAMINDA OKUMAK
Burcu UŞAKLI SANDAL
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Sosyal)
Yıl: 2022 Cilt: 24 Sayı: Özel Sayı Sayfa: 42 - 60
Öz | Tam Metin | Analiz Listesine Ekle

AB'NİN ORTAK GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKASINDA BÜTÜNLEŞMESİNE YÖNELİK FARKLI YAKLAŞIMLAR VE PESCO KAPSAMINDA TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİ
Senem NARİN
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Sosyal)
Yıl: 2022 Cilt: 24 Sayı: Özel Sayı Sayfa: 1 - 41
Öz | Tam Metin | Analiz Listesine Ekle

SİVİL HAVACILIK SEKTÖRÜNDE ÇALIŞANLARIN İŞ MEMNUNİYET DÜZEYLERİNİN YAŞAM DOYUMUNA ETKİSİNİN İNCELENMESİ
Özgül YÜKSEKBİLGİLİ
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Sosyal)
Yıl: 2022 Cilt: 24 Sayı: 4 Sayfa: 1822 - 1839
Öz | Tam Metin | Analiz Listesine Ekle

NFT (NON-FUNGIBLE TOKEN) VE UYGULAMA ALANLARI
Erhan USTAOĞLU, Selçuk KIRAN, Mahmut BAĞCI, İlkim Ecem EMRE
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Sosyal)
Yıl: 2022 Cilt: 24 Sayı: 4 Sayfa: 1801 - 1821
Öz | Tam Metin | Analiz Listesine Ekle

OTANTİKLİK ALGISI MÜŞTERİ TATMİNİ VE DESTİNASYON İMAJININ DAVRANIŞSAL NİYET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: İZMİR BİRGİ TARİHİ KENTİ ÖRNEĞİ
Erdem BAYDENİZ, Berkan BAŞAR, Üzeyir KEMENT, Seden DOĞAN
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Sosyal)
Yıl: 2022 Cilt: 24 Sayı: 4 Sayfa: 1771 - 1800
Öz | Tam Metin | Analiz Listesine Ekle

THE GOVERNANCE OF MIGRATION AND URBAN WITH MULTILEVEL ACTORS
Şeyma KARAMEŞE
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Sosyal)
Yıl: 2022 Cilt: 24 Sayı: 4 Sayfa: 1754 - 1770
Öz | Tam Metin | Analiz Listesine Ekle

Sayfa Oluşturulma Tarihi
10-03-2023 16:58

İLETİŞİM
TÜBİTAK ULAKBİM TR Dizin
Yüzüncüyıl, İşçi Blokları Mahallesi
Muhsin Yazıcıoğlu Caddesi No:51/C
06530 Çankaya / ANKARA +90 (312) 298 92 00
trdizin@tubitak.gov.tr

TÜBİTAK ULAKBİM Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi Cahit Arf Bilgi Merkezi © 2021 Tüm Hakları Saklıdır.
Kullanım Şartları Gizlilik Politikası

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

DOKUZ EYLÜL UNIVERSITY THE JOURNAL OF GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES

Cilt / Volume: 25 **Sayı / Issue: 1** **E-ISSN: 1308-0911**

Yıl/Year: 01 Ocak-31 Mart 2023 / 1 January-31 March 2023

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

DOKUZ EYLÜL UNIVERSITY THE JOURNAL OF GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES

Cilt / Volume: 25 **Sayı / Issue: 1** **E-ISSN: 1308-0911**

Yıl/Year: 01 Ocak-31 Mart 2023 / 1 January-31 March 2023

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
Cilt: 25 Sayı: 1 Yıl: 2023

E-ISSN: 1308-0911

Derginin Sahibi : Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü adına Prof. Dr. Asuman ALTAY

Sorumlu Müdür : Prof. Dr. Asuman ALTAY

Editörler : Prof. Dr. Asuman ALTAY
Doç. Dr. Levent YILMAZ
Prof. Dr. Olca SURGEVİL DALKILIÇ

Yönetim Yeri : T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tınaztepe Yerleşkesi 35390 Buca,İZMİR

Yayının Türü : Yılda En Az Dört Kez Yayınlanan Akademik Hakemli Dergidir.

Ulakbim (Dergi Park) Online Yayın Tarihi : 15.03.2023

Yönetim ve Yazışma Adresi : Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Tınaztepe Yerleşkesi 35390 Buca/İZMİR
Tel: (232) 301 87 60
Faks: (232) 453 02 66
E-posta: sbedergi@deu.edu.tr

Sekreter & Dizgi : **Arş. Gör.** Emine Betül Göktaş

Dergide yayınlanan makalelerin bilim, içerik ve dil bakımından sorumluluğu yazarlarına aittir.
Dergide yayınlanan makaleler kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

© Tüm Hakları Saklıdır.

DOKUZ EYLÜL UNIVERSITY PUBLICATIONS

DOKUZ EYLÜL UNIVERSITY JOURNAL OF GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES Volume: 25 Issue: 1 Year: 2023

E-ISSN: 1308-0911

Journal Owner : Prof. Dr. Asuman ALTAY, The owner on behalf of Dokuz Eylül University Graduate School of Social Sciences
Director : Prof. Dr. Asuman ALTAY
Editors : Prof. Dr. Asuman ALTAY
Assoc. Prof. Dr. Levent YILMAZ
Prof. Dr. Olca SURGEVİL DALKILIÇ
Place of Management : Dokuz Eylül UniversityGraduate School of Social Sciences Tınaztepe Yerleşkesi 35390 Buca/IZMIR/TURKEY
Publication Type and Period : Journal is a peer-reviewed and published at least four times a year.
Ulakbim Online Date of Issue : 15.03.2023

Management and Correspondence Address : Dokuz Eylül University, Graduate School of Social Sciences, Tınaztepe Campus 35390 Buca/IZMIR/TURKEY
Tel: +90 (232) 301 87 60
Fax: +90 (232) 453 02 66
E-mail: sbedergi@deu.edu.tr

Secretary & typesetting : Research Assistant Emine Betül Göktaş

The academicand content responsibility of the articles published in our journal exclusively belongs to the authors. The articles published in our journal cannot be used without giving reference to the relevant article.

© All Rights Reserved

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
Hakemli Dergi
Cilt: 25 **Sayı:** 1 **Yıl:** 2023

Dergi Yayın Komisyonu
Prof. Dr. Asuman ALTAY – Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Ali DEVECİ - Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Erkan GÖKSU - Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Cem ŞAHİN- Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Pınar SÜRAL ÖZER - Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Atalay GÜNDÜZ - Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Serdar NART - Dokuz Eylül Üniversitesi

DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Abbas TÜRNÜKLÜ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet TAŞAĞIL	Yeditepe Üniversitesi
Prof. Dr. Aynur KOÇAK	Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Binnur GÜRLER	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Birsen KARACA	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Erhan DEMİRELİ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Fatih TOKTAŞ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Hatice ŞİRİN	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. İlber ORTAYLI	Galatasaray Üniversitesi
Prof. Dr. İlseyar ZAKİROVA	Galimcan İbrahimov Dil, Edebiyat ve Sanat Enstitüsü, Tataristan, Rusya
Prof. Dr. İpek DEVECİ KOCAKOÇ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Kamil İŞERİ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Karl REICHL	Bonn Üniversitesi, Almanya
Prof. Dr. Mehmet AÇA	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa DAŞ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa ÖNER	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa SEVER	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Nadim MACİT	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Nafize Sibel GÜZEL	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Nevzat ŞİMŞEK	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Nikolay YEGOROV	Çuvaş Devlet Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çuvaşistan, Rusya
Prof. Dr. Nurettin ÖZTÜRK	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Olcobay KARATAYEV	Kırgızistan Manas Üniversitesi, Kırgızistan
Prof. Dr. Ömür N. T. ÖZMEN	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Özkul ÇOBANOĞLU	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Recep KÖK	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Şakir İBRAYEV	L.N. Gumilev Avrasya Milli Üniversitesi, Kazakistan
Prof. Dr. Tufan GÜNDÜZ	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Turgay UZUN	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Yusuf KILDİŞ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Z. Nilüfer KARACASULU	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Zeki ERDUT	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Zeki KAYMAZ	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Zerrin Toprak KARAMAN	Dokuz Eylül Üniversitesi

ALAN EDİTÖRLERİ

Prof. Dr. Erkan GÖKSU	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Murat AYDOĞDU	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Nevzat KAYA	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Kamil İŞERİ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Oğuz SANCAKDAR	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Ali ÖZDEMİR	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Zerrin TOPRAK KARAMAN	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin Avni EGELİ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Mübeccel Banu DURUKAN SALI	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Yıldız AKPOLAT	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Hakkı UYAR	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Erdem ÖZGÜR	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Vahap TECİM	Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Burçak Müge VURAL	Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Nilsen GÖKÇEN ULUK	Dokuz Eylül Üniversitesi)
Doç. Dr. Atalay GÜNDÜZ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Gülay DİRİK	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Osman BİLEN	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Serkan ODAMAN	Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Çağnur BALSARI	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Binnur GÜRLER	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Remzi YAĞCI	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Ebru GÜNLÜ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Zeynep ARIKAN	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Reşat Levent AYSEVER	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Durmuş Ali DEVECİ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Berna KIRKULAK ULUDAĞ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Gülüzar KURT GÜMÜŞ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Burak KÖSEOĞLU	Dokuz Eylül Üniversitesi

DOKUZ EYLÜL UNIVERSITY
JOURNAL OF GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
Refereed Journal
Vol: 25 **Issue:** 1 **Year:** 2023

Publishing Commission of Journal
Prof. Dr. Asuman ALTAY – Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Ali DEVECİ - Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Erkan GÖKSU - Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Mehmet Cem ŞAHİN- Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Pınar SÜRAL ÖZER - Dokuz Eylül University
Assoc. Prof. Dr. Atalay GÜNDÜZ - Dokuz Eylül University
Assoc. Prof. Dr. Serdar NART - Dokuz Eylül University

ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Abbas TÜRNÜKLÜ	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Ahmet TAŞAĞIL	Yeditepe University
Prof. Dr. Aynur KOÇAK	Yıldız Teknik University
Prof. Dr. Binnur GÜRLER	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Birsen KARACA	Ankara University
Prof. Dr. Erhan DEMİRELİ	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Fatih TOKTAŞ	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN	Ege University
Prof. Dr. Hatice ŞİRİN	Ege University
Prof. Dr. İlber ORTAYLI	Galatasaray University
Prof. Dr. İlseyar ZAKİROVA	Institude of Galimcan İbrahimov Language, Literature and Art, Tatarstan / Russian Federation
Prof. Dr. İpek DEVECİ KOCAKOÇ	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Kamil İŞERİ	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Karl REICHL	University of Bonn, Germany
Prof. Dr. Mehmet AÇA	Marmara University
Prof. Dr. Mustafa DAŞ	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Mustafa ÖNER	Ege University
Prof. Dr. Mustafa SEVER	Ankara Hacı Bayram Veli University
Prof. Dr. Nadim MACİT	Ege University
Prof. Dr. Nafize Sibel GÜZEL	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Nevzat ŞİMŞEK	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Nikolay YEGOROV	Chuvas State Social Science Institute, Chuvasia / Russian Federation
Prof. Dr. Nurettin ÖZTÜRK	Pamukkale University
Prof. Dr. Olcobay KARATAYEV	Kyrgyz-Turkish University of Manas, Kyrgyz Republic
Prof. Dr. Ömür N. T. ÖZMEN	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Özkul ÇOBANOĞLU	Hacettepe University
Prof. Dr. Recep KÖK	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Şakir İBRAYEV	L.N. Gumilyov Eurasian National University, Republic of Kazakhstan
Prof. Dr. Tufan GÜNDÜZ	Hacettepe University
Prof. Dr. Turgay UZUN	Muğla Sıtkı Koçman University
Prof. Dr. Yusuf KILDİŞ	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Z. Nilüfer KARACASULU	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Zeki ERDUT	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Zeki KAYMAZ	Ege University
Prof. Dr. Zerrin Toprak KARAMAN	Dokuz Eylül University

FIELD EDITORS

Prof. Dr. Erkan GÖKSU	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Murat AYDOĞDU	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Nevzat KAYA	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Kamil İŞERİ	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Oğuz SANCAKDAR	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Ali ÖZDEMİR	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Zerrin TOPRAK KARAMAN	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Hüseyin Avni EGELİ	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Mübeccel Banu DURUKAN SALI	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Yıldız AKPOLAT	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Hakkı UYAR	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Mustafa Erdem ÖZGÜR	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Vahap TECİM	Dokuz Eylül University
Doç. Dr. Burçak Müge VURAL	Dokuz Eylül University
Doç. Dr. Nilsen GÖKÇEN ULUK	Dokuz Eylül University
Doç. Dr. Atalay GÜNDÜZ	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Gülay DİRİK	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Osman BİLEN	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Serkan ODAMAN	Dokuz Eylül University
Doç. Dr. Çağnur BALSARI	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Binnur GÜRLER	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Remzi YAĞCI	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Ebru GÜNLÜ	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Zeynep ARIKAN	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Reşat Levent AYSEVER	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Durmuş Ali DEVECİ	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Berna KIRKULAK ULUDAĞ	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Gülüzar KURT GÜMÜŞ	Dokuz Eylül University
Dr. Öğr. Üyesi Burak KÖSEOĞLU	Dokuz Eylül University

DERGİ HAKKINDA

Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi yılda en az dört defa yayınlanan hakemli bir dergidir. Dergi alanında disiplinlerarası ulusal ve uluslararası çalışmaları yayınlar. Derginin yayım dili Türkçe'dir. Ancak İngilizce yazılan makaleler de yayımlanır. Dergi, içeriği tüm kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz "açık erişimli" bir dergidir. Kullanıcılar yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki makaleleri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, makalelerin çıktısını alabilir ve kaynak göstererek makalelere bağlantı verebilir.

Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi uluslararası bir dergi olup aşağıdaki veri tabanlarında yer almaktadır.

ABOUT JOURNAL

Dokuz Eylül University Journal of Graduate School of Social Sciences is a peer-reviewed and international journal published at least four times a year. The journal publishes multidisciplinary national and international articles. The language of the journal is Turkish, but, articles in English may also be published. This is an open access journal which means that all content is freely available without charge to the user or his/her institution. Users are allowed to read, download, copy, distribute, print, search, or link to the full text of the articles in this journal without asking prior permission from the Publisher or the author.

Dokuz Eylül University Journal of Graduate School of Social Sciences is an international journal and indexed by these databases;

Cilt/*Volume*: 25 Sayı/*Issue*: 1

01 Ocak - 31 Mart 2023 / *01 January - 31 March 2023*

İÇİNDEKİLER/*CONTENT*

SAYFA/*PAGE*

İKTİSAT TARİHİ

İSTANBUL'DA HAVAGAZI VE MİLLİLEŞTİRME SONRASI EKONOMİK TARİHİ (1945-1967) 1-27
AIR GAS IN ISTANBUL AND THE ECONOMIC HISTORY AFTER NATIONALIZATION (1945-1967)
Murat ARISAL

İLETİŞİM ÇALIŞMALARI

OYUNCU DENEYİMLERİ ÜZERİNDEN OYUN BAĞIMLILIĞI VE MOTİVASYONUNU TARTIŞMAK 28-60
DISCUSSING GAME ADDICTION AND MOTIVATION THROUGH GAMER EXPERIENCES
Zeynep ÖZARSLAN, Berru PERDAHCI

GÜNDEM BELİRLEME VE ÇERÇEVELEME TEORİLERİ BAĞLAMINDA TASS VE UKRİNFORM HABER AJANSLARININ RUSYA-UKRAYNA SAVAŞ SUNUMLARININ İNCELENMESİ 61-92
EXAMINATION OF RUSSIA-UKRAINE WAR PRESENTATIONS OF TASS AND UKRINFORM NEWS AGENCIES IN THE CONTEXT OF AGENDA SETTING AND FRAMING THEORIES
Emircan TOKGÖZ, Nural İMİK TANYILDIZI

KALİTE YÖNETİMİ

KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERDE ISO 9001:2015 KALİTE YÖNETİM SİSTEMİ UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: KAYSERİ İLİ ÖRNEĞİ 93-133
EVALUATION OF ISO 9001:2015 QUALITY MANAGEMENT SYSTEM PRACTICES IN SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES
Aysun KAPUCUGİL İKİZ, Fırat DÖNEN

KARŞILAŞTIRMALI EDEBİYAT

EZRA POUND AND A. H. TANPINAR: TWO MODES OF AUTHENTICITY IN MODERNIST WORLD LITERATURE 134-150
EZRA POUND VE A. H. TANPINAR: MODERNİST DÜNYA EDEBİYATINDA İKİ OTANTİKLİK BİÇİMİ
Serhat UYURKULAK

MİKRO İKTİSAT

TÜKETİMDE TOPLUMSAL CİNSİYET: KÜRESEL BİR SALGIN (COVID-19) SONRASI YAŞANAN DEĞİŞİMLER 151-186
GENDER IN CONSUMPTION: THE CHANGE AFTER A GLOBAL OUTBREAK (COVID-19)
Görkem YILDIRIM, Filiz DAŞKIRAN

NİCEL KARAR YÖNTEMLERİ

RANKING THE FACTORS AFFECTING THE CHOICE OF CROWDFUNDING WEB SITES WITH ANALYTIC HIERARCHY PROCESS 187-203
ANALİTİK HİYERARŞİ SÜRECİ İLE KİTLE FİNANSMANI WEB SİTELERİNİN SEÇİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN SIRALANMASI
Cem GÜRLER

ORTAÇAĞ TARİHİ

ENDÜLÜS EMEVÎ HALİFESİ III. ABDURRAHMAN'IN SIMANCAS YENİLGİSİ (939) 204-226
SIMANCAS DEFEAT OF ANDALUSIAN UMAYYAD CALIPH ABDURRAHMAN III (939)
Orhun KÜSKÜ

PSİKOMETRİ

PUANLAYICILAR ARASI UYUMUN FARKLI ÖLÇEKLEME TÜRLERİ, PUANLAYICI SAYISI VE PUANLANAN SAYISI AÇISINDAN İNCELENMESİ 227-245
EXAMINING THE INTERRATER RELIABILITY ACCORDING TO DIFFERENT SCALING TYPES, NUMBER OF RATERS AND NUMBER OF RATED SUBJECTS
Yılmaz Orhun GÜRLÜK, Mediha KORKMAZ, Gizem CÖMERT, Ömer Emre Can ALAGÖZ

SİYASAL HAYAT VE KURUMLAR

TÜRKİYE'DE KÜLTÜREL İKTİDAR KODLARININ DEĞİŞİMİ: MERKEZ-ÇEVRE DİKOTOMİSİNİ YENİDEN DÜŞÜNMEK 246-275
CHANGE OF CULTURAL POWER CODS IN TÜRKİYE: RETHINKING THE CENTER PERIPHERY DICHOTOMY
Emre SAVUT

SOSYAL POLİTİKA

GÖÇMENLERLE ÇALIŞAN SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI YETKİLİLERİN SAHA GÖZLEMLERİ: İSTANBUL VE ŞANLIURFA ÖRNEĞİ 276-300
FIELD OBSERVATIONS OF NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS WORKING WITH MIGRANTS: THE CASE OF ISTANBUL AND SANLIURFA
Fatih KUCUR, Mahmure Nur BAYRAM

SOSYAL PSİKOLOJİ

FELAKET HABERLERİNİ KAYDIRMA ÖLÇEĞİ TÜRKÇE FORMUNUN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI 301-316
THE VALIDITY AND RELIABILITY OF THE TURKISH FORM OF THE DOOMSCROLLING SCALE
Gazanfer ANLI

SOSYOLOJİ

TEZ YAZIMI İÇİN BİR REHBER: ONTOLOJİDEN METODOLOJİYE GENEL BİR BAKIŞ 317-332
A GUIDE TO WRITING THESIS: AN OVERVIEW FROM ONTOLOGY TO METHODOLOGY
Füsun KÖKALAN ÇIMRIN

TEMEL EĞİTİM

AKIL VE ZEKÂ OYUNLARININ OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARIN DİKKAT VE GÖRSEL ALGI DÜZEYLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ 333-357
INVESTIGATION OF THE EFFECT OF MIND AND INTELLIGENCE GAMES ON PRESCHOOL CHILDREN'S ATTENTION AND VISUAL PERCEPTION LEVELS
Duygu DURULAN, Duriye Esra ANGIN

TURİZM

DOĞA TEMELLİ TURİZME KATILAN TURİSTLERİN SEYAHAT MOTİVASYONLARINI VE YAŞAM DOYUMLARINI BELİRLEMEYE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA 358-377
A RESEARCH TO DETERMINE TRAVEL MOTIVATIONS AND LIFE SATISFACTION OF TOURISTS PARTICIPATING IN NATURE-BASED TOURISM
Fatih ÇAVUŞOĞLU, Ercan Selim KOLBAKIR

TÜRK DIŞ POLİTİKASI

GAGAVUZLARIN ANADOLU'YA GÖÇ ETTİRİLMESİNE YÖNELİK TÜRK DİPLOMATLARIN GİRİŞİMLERİ (1930-1940) 378-410
DEMARCHES OF THE TURKISH DIPLOMATS FOR THE MIGRATION OF THE GAGAUZ PEOPLE TO ANATOLIA (1930-1940)
Ömer BEDİR

YAKINÇAĞ TARİHİ

THE TRIBE SCHOOL OF ABDULHAMID II: LOYALTY TO THE OTTOMAN EMPIRE AND THE SULTAN 411-426
II.ABDÜLHAMİD'İN AŞİRET MEKTEPLERİ: OSMANLI İMPARATORLUĞU'NA VE SULTANA SADAKAT
Abdullah EKİNCİ, Serkan ŞENEL

HALİDE EDİB ADIVAR'IN DÜNYASINDAN HAYVANLAR 427-442
ANIMALS FROM THE WORLD OF HALİDE EDİB ADIVAR
Özlem KUTKAN

YENİ TÜRK EDEBİYATI

JAMES CLARENCE MANGAN'IN TÜRK EDEBİYATI MAKALELERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME 443-465
A REVIEW OF JAMES CLARENCE MANGAN'S ARTICLES ON TURKISH LITERATURE
Fırat Ender KOÇYİĞİT, Nesrin KARACA

Yayın Geliş Tarihi: 30.09.2022
Yayına Kabul Tarihi: 05.12.2022
Online Yayın Tarihi: 15.03.2023
http://dx.doi.org/10.16953/deusosbil.1182268

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Cilt: 25, Sayı: 1, Yıl: 2023 Sayfa: 276-300
E-ISSN: 1308-0911

Araştırma Makalesi

GÖÇMENLERLE ÇALIŞAN SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI YETKİLİLERİN SAHA GÖZLEMLERİ: İSTANBUL VE ŞANLIURFA ÖRNEĞİ[1]

Fatih KUCUR[*]

Mahmure Nur BAYRAM[**]

Öz

Sivil Toplum Kuruluşları (STK), uyum faaliyetlerinin gerçekleşmesi adına önemli bir rol üstlenmektedir. Bu faaliyetlerin yürütülmesi esnasında, ihtiyaçların tespitinden, karşılanmasına kadarki tüm süreçlerde birtakım sorunlar yaşanabilmektedir. Bu nedenle bu çalışma, göçmen gruplarla çalışan STK yetkililerinin, göçmenlerin uyum sürecine yönelik gerçekleştirdikleri faaliyetler süresince yaşadıkları sorunların değerlendirilmesi amacı ile yürütülmüştür. Çalışma gerçekleştirilirken STK'ların çalışma içeriklerinin ve yaklaşım biçimlerinin coğrafi ve kültürel açıdan farklılaşıp farklılaşmadığının görülebilmesi hedeflenmiştir. Coğrafi ve kültürel olarak Şanlıurfa ve İstanbul olmak üzere iki farklı il seçilmiş ve bu iki ilde sığınmacılarla çalışan STK yöneticileri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Kartopu örnekleme yöntemiyle 9 katılımcıya ulaşılmıştır. Görüşmeler doğrultusunda, göçmenlerle çalışma deneyimi, uyum faaliyetleri, göçmen çalışmasında kültürel değerler, göçmen çalışmalarının etkililiğine yönelik değerlendirmeler olmak üzere dört ana tema ortaya çıkmıştır. Araştırma sonucunda elde ettiğimiz veriler bu iki şehir özelinde STK'ların çalışma ve uygulama biçimlerinin benzer olduğu göstermiştir. Elde ettiğimiz bu

---

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi (APA 6. Sürüm):

Kucur, F. & Bayram, M. N. (2023). Göçmenlerle çalışan sivil toplum kuruluşları yetkililerin saha gözlemleri: İstanbul ve Şanlıurfa örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25* (1), 276-300.

[1]Araştırmanın tümünün ve bilgilerin etik ilkelere uygun olması amacı ile T.C. İstanbul Üniversitesi (Cerrahpaşa) Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul Başkanlığına başvuru sonucunda 2022/176 sayılı Etik Kurul Onayı alınmıştır.

[*] Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, ORCID: 0000-0001-5329-9905, fatihkucur@iuc.edu.tr.

[**] Sosyal Hizmet Uzmanı/Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, ORCID: 0000-0003-3601-2751, mahmurebbayram@gmail.com.

sonucun, hem Türkiye özelinde yaşanan iç göç yoğunluğunun bölgesel farklılıkları giderek azaltması, hem küreselleşme sürecinde ülkelerin ve şehirlerin benzeşmesi hem de kurumsal yapıların giderek yerel yaklaşımlardan uzaklaşması ile ilişkili olduğu düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Göç, Göçmen, Sığınmacı, Suriye, STK.*

FIELD OBSERVATIONS OF NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS WORKING WITH MIGRANTS: THE CASE OF ISTANBUL AND SANLIURFA

Abstract

Non-Governmental Organizations (NGOs) play an important role in the realization of harmonization activities. During the execution of these activities, some problems may occur in all processes from the determination of the needs to the meeting. For this reason, this study was carried out with the aim of evaluating the problems experienced by NGO officials working with immigrant groups during the activities they carried out for the integration process of immigrants. During the study, it was aimed to see whether the working contents and approaches of NGOs differ geographically and culturally. Two different provinces, Şanlıurfa and Istanbul, were selected geographically and culturally, and semi-structured interviews were conducted with NGO managers working with refugees in these two provinces. 9 participants were reached by snowball sampling method. In line with the interviews, four main themes emerged: experience of working with immigrants, integration activities, cultural values in immigrant work, and evaluations of the effectiveness of immigrant work. The data we obtained as a result of the research showed that the working and implementation styles of NGOs in these two cities are similar. It is thought that this result we have obtained is related to the fact that the intensity of internal migration in Turkey gradually reduces regional differences, as well as the similarity of countries and cities in the globalization process, and the fact that institutional structures gradually move away from local approaches.

Keywords: *Migration, Immigrant, Asylum seeker, Syria, NGO.*

GİRİŞ

Göç ve göçmenler konusu birçok alanın kesişim noktasını oluşturmaktadır. Bu sebepledir ki sosyal bilimlerin hemen hemen her alanı bu konu ile yakından ilgilenmektedir ve son yıllarda giderek daha da popüler hale gelmiştir. Ancak bu çalışmalar, içeriği, sebepleri ve meydana gelme koşulları, incelenen sonuçları bakımından birbirlerinden ayrışmaktadır. Bu da göç konusunun farklı alanlar tarafından farklı yönleri ile tanımlanmasına yol açmakta ve sonuç olarak çok farklı göç tanımlarının yapılmasına sebep olmaktadır (Şimşek, 2017, s. 42). Tarih boyunca insanlık birçok sebepten dolayı göç etme eğiliminde bulunmuştur (Esen & Duman,

2016, s. 13). Daha iyi standartlarda yaşama sahip olma arzusu, ekonomik eşitsizliklerden kaçış, politik yetersizlikler ve güvenlik problemleri gibi sebeplere dayalı bölgesel ve uluslararası sorunlar göç etme istek veya zorunluluğunu doğuran temel nedenler arasındadır (Günay vd., 2017, s. 39). Ancak bu göçler sonucunda büyük travmalar da meydana gelebilmektedir. Tek başına bu travmalar bile yeni bir topluma adapte olmayı oldukça zorlaştırmaktadır. Özellikle, savaş gibi sebeplerle zorunlu olarak yaşadıkları mekanlardan ayrılmak zorunda kalanların yaşadıkları ağır travma ve zorluklar ile büyük bir belirsizlik de göç sürecine eşlik etmektedir (Gülerce, 2020, s. 218). Buna benzer bir süreç sonucunda 15 Mart 2011 tarihinde, Suriye'de oluşan kaos ortamı ve kriz, dünyanın en büyük nüfus hareketi ve mülteci hareketleri ile sonuçlanmıştır (Kutlu, 2019, s. 46). Göç İdaresi Başkanlığı'nın verilerine göre Temmuz 2022 itibariyle Türkiye'de kayıt altına alınmış geçici koruma statüsündeki Suriyeli sayısı 3 milyon 652 bin 813 kişi olmuştur (GİB, 2022). Güncel rakamlar incelendiğinde Suriyeli göçmen nüfusun büyük çoğunluğunu kadınlar ve çocuklar oluşturmaktadır. Suriyeli nüfusunun en fazla bulunduğu iller ise sırası ile şu şekildedir: İstanbul, Gaziantep, Hatay, Şanlıurfa, Adana, Mersin. Göçmenlerin belirli bölgelerde kümelenmeleri sosyal ağlarla açıklanabilir (Gülerce & Demir, 2021). Suriyeli nüfus başta yalnızca sınır illerde ikamet etmeye başlasa da zamanla kalış süresinin uzaması ile ülkenin tamamına yayılmıştır. Bu yayılma kültürel karşılaşma ve sosyal ilişkilerin düzeyinin yükselmesine yol açmıştır. Çünkü göçmen vardığı yerde sadece biyolojik bir canlı olarak değil aynı zamanda davranış, tutum ve inanışları ile de var olmaktadır. Ancak bu davranış, tutum ve inanışlar kendilerinden farklı bir kültür içerisinde zaman zaman bir sorun haline dönüşmekte ve hatta tepkilerin oluşmasına da yol açabilmektedir. Bu anlamda içinde yaşadıkları toplumu anlama konusunda bir destek mekanizmasının harekete geçirilmesi de gerekmektedir. Başlangıçta temel fizyolojik ihtiyaçların karşılanması düzeyinde ele alınan mesele bir müddet sonra insanın kendisini gerçekleştirmesi ve yaşadığı toplumda bir varlık savaşına dönüşmektedir. Bu noktada hem göçmenlerin hem de yerel halkın karşılıklı olarak tanıma ve tanınma beklentileri çatışmaların başlangıç noktasını oluşturabilmektedir. Göç ile beraber bireyler; farklı kültürel kodlar, ilişki biçimleri, davranış şekilleri ile karşılaşmaktadır. Göç edilen yerde birey kendisine yeni bir sosyal kimlik inşa etmek zorunda kalmaktadır (Balcıoğlu, 2007, s.70). Yeni bir kimlik inşası uzun bir süreci içermektedir. Bu esnada, göç edilen yerde karşılaşılan psikolojik, toplumsal, ekonomik, siyasi problemlerle baş etme stratejileri ile varış ülkesinde karşılaşılan sorunlara verilen tepki ve davranış biçimleri etkilenmektedir (Karasu, 2017, s. 634). Bu noktada göç eden toplumun yerel topluma entegrasyon sürecinin doğru bir şekilde yönetilmesi oldukça önemlidir. STK'lar bilhassa göçmen çocuklar, gençler ve kadınların hukuki ve istihdam süreçlerinin iyileştirilmesi, uyumun sağlanması hususunda önemli bir unsurdur (Akbulut, 2020, s. 2310). Zaten gelen kitlenin

büyüklüğü düşünüldüğünde tüm bu faaliyetlerin sadece devlet eliyle sürdürülmesinin oldukça zor olacağı aşikardır. Bu durumda daha aktif olması beklenen en önemli unsurlar ise sivil toplum kuruluşlarıdır. Çünkü yapıları itibariyle esnek ve hızlı hareket edebilmektedirler ve bu anlamda sahaya daha hâkim durumdadırlar. Özellikle devlet yapısının erişim imkanının olmadığı yerlerde sivil toplum kuruluşları etkin hizmetler yürütebilmektedir. Modern dönemde önemi artan kuruluşlar olarak sivil toplum kuruluşları (STK'lar) yalnızca Türkiye'de değil tüm dünyada ve her alanda giderek daha etkin olmaya başlamıştır.1980 sonrası süreçte yükselen neoliberal politikalar ve devletin sosyal alandan, ekonomiden çekilmesi gerekliliği söylemi, artan küresel rekabet sonucunda kamu harcamalarının boyutu büyük oranda sorun olarak görülmeye başlanmıştır. Bu süreçle birlikte yükselişe geçmesi önerilen ve geri çekilen alanda varlıklarını inşa etmelerinin yolu açılan STK'lar ise bu süreçle birlikte tüm dünya ve ülkemizde yükselen bir trend yakalamıştır. Böylece STK'lar Neoliberalizmin yükselişi ile sosyal hizmet sunan ve gündelik pratikler aracılığıyla etkinlik kazanan kuruluşlar olarak ön plana çıkmıştır. STK'ların toplumsal alana katkısına atıfta bulunan Akbaş, STK'ları 2000 yılından sonra sosyal hizmet projelerinin uygulanması ile faaliyet geliştiren ve uygulayan yapılar olarak tanımlamaktadır (Akbaş, 2012, s. 339). Bu çerçevede STK'lar bugün devlet politikalarını desteklemeden tepki amaçlı faaliyetlere kadar her alanda etkin olarak çalışmalarını yürütmektedir (Ambrosini & Van Der Leun, 2015, s. 103). Göç konusunun oldukça gündemde olduğu ülkemizde de bu alanda çalışan STK'ların sayısı giderek artmakta ve faaliyetleri ile de sorunun çözümünde etkin rol oynamaktadır.

Suriye'deki iç savaş nedeniyle şiddetten kaçarak gelen Suriyelilerin Türkiye'de barınma merkezlerine yerleşmeleri ilk olarak Mayıs 2011'de olmuştur (Özbey vd., 2018, s. 10). Geçici barınma merkezlerinde yaşayan Suriyelilerin büyük bir bölümü, refah ve sosyal olanaklar açısından diğerlerine göre daha iyi koşuldadır (Çetinkaya vd., 2016, s. 6). Dışişleri Bakanlığı, geçici barınma merkezlerinde yalnızca AFAD ve izin verdiği (10-12) uluslararası STK'ları, sığınmacı faaliyetlerini yürütmekle görevlendirmiştir. Sığınmacıların varış ülkesindeki kamu hizmetlerinden yararlanması uyum sürecinde oldukça etkilidir. Suriyeli sığınmacılar eğitim, sağlık, ulaşım gibi kamu hizmetlerinden belli oranda faydalanabilmekteyken, sağlık hizmetlerinde ise tam erişim hakkına sahiptir. AFAD, 18.01.2013 tarih ve 2013/1 sayılı genelgesi ile kamp dışında yaşayan Suriyelilerin sağlık merkezindeki hizmetlere ücretsiz erişim hakkına sahip olduğunu karara bağlamıştır. Buna ek olarak önleyici ya da temel sağlık hizmetini içeren tıbbi tedavi masrafları AFAD tarafından karşılanmaktadır (Karasu, 2017, s.642). Bahsi geçen hizmet sunumları kamplarda sınırlı sayıda faaliyet göstermesine izin verilen STK'lar tarafından gerçekleşmekteyken, bunlar dışında ülke içerisinde bulunan sığınmacılara yönelik olarak faaliyet gösteren birçok STK vardır.

Bu STK'ların faaliyet çeşitlilikleri de oldukça fazla olmakta birlikte maddi yardımdan, danışmanlık hizmetlerine kadar birçok alanda faaliyet gerçekleştirmektedir. Bu noktada kamp dışında yaşayan sığınmacılara yönelik olarak STK'lar, bu grupların sorunlarını tanımlamak, birebir görüşmeler yapmak ve danışmanlık sağlamak konusunda hayati bir rol üstlenmektedir (Douglas vd., 2017, s. 34).

STK'lar sığınmacılara hukuki, ekonomik, sosyal, sağlık, barınma gibi çeşitli alanlarda doğrudan yardım sağlamaktadır (Mutlu, 2016, s. 163). Türkiye'de kamp dışı belirli bölgelerde yaşayan göçmenlere danışmanlık veren STK'lar araştırmasında, Suriyeli göçmenlerle çalışan STK'lar arasında genel bir iletişim eksikliği olduğuna, STK'larda insan kaynaklarının yetersiz oluşuna ve özellikle hibe ve fonlarla çalışma gerçekleştiren STK'ların bu alandaki desteklerinin zamanla azaldığına ve istikrarlı olmayışına vurgu yapmaktadır (Mackreath & Sağnıç, 2017; Z. Kutlu, 2015; Çorabatır & Hassa, 2013; IGAM, 2013). Şehirde yaşayan sığınmacıların yerel ve uluslararası STK'ların yardımlarına erişimleri sınırlı düzeydedir. Bugün ülkemizdeki göçmen sayısı göz önünde bulundurulduğunda uyum çalışmalarının kalıcı ve etkili şekilde gerçekleştirilmesi önemlidir.

Ancak STK'lar faaliyet gösterirken, yapısal anlamda devlet kuruluşlarına oranla daha fazla birebir ilişkiler üzerinden ilerlemekte ve bu noktada formel olmayan iletişim biçimlerini de kullanabilmektedirler. Bu durum zaman zaman kültürel çatışma, karmaşa veya anlaşmazlıklara yol açabilmektedir. Bu anlamda STK'lar daha çok gönüllü bireyler üzerinden hareket etmekte ve bu durumda da sosyal ilişkiler gündeme gelebilmektedir. Bu çalışma, iki farklı şehirde faaliyet gösteren STK'ların tutum farklılıkları olup olmadığını görebilmek ve varsa bu farklılıkların uyum süreçlerine etkilerini ortaya koyabilmek amacıyla sahada çalışan STK'ların tecrübelerini yansıtmayı hedeflemektedir. STK faaliyetlerine yönelik geçmiş çalışmalar incelendiğinde karşılaştırmalı bir çalışma bulunmamaktadır bu durum çalışmamızın özgün yönünü tamamlamaktadır. Ayrıca bu çalışma ile farklı illerde STK deneyimi olan yetkililerin bakış açıları, yaklaşımları değerlendirilecek ve öneriler sunulacaktır.

YÖNTEM

Bu bölümde, çalışmanın amacı, modeli, örneklemi, veri toplama araçları ve veri toplama tekniğine yer verilmiştir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışma, göçmen gruplarla çalışan STK yetkililerinin, göçmenlerin uyum sürecine yönelik gerçekleştirdikleri faaliyetler süresince yaşadıkları sorunların

değerlendirilmesi amacı ile yürütülmüştür. Bu çalışma doğrultusunda hazırlanan araştırma soruları şu şekildedir:

1. Göç alanında çalışan bireylerin kültürel kodları ile göç edenlerin kültürel kodları arasındaki ilişki, uyuma yönelik olarak sahada yapılacak çalışmaların seyrini nasıl etkilemektedir?
2. Şanlıurfa'daki STK'ların göçmenlere yönelik olarak ortaya koydukları sosyal uyum politikaları, İstanbul'daki STK'lara göre farklılaşmakta mıdır?
3. Şanlıurfa'daki STK'ların göçmenlere yönelik uyguladıkları uyum çalışmalarında karşılaşılan sorunlar ile İstanbul'daki STK'ların karşılaştıkları sorunlar farklılaşmakta mıdır?

Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışma nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmada olay ve olgular kendi içerisinde ele alınmakta, durumun nasıl ve neden ortaya çıktığını anlamlandırabilmek adına sorular yöneltilmektedir. Nitel araştırmanın önemli bir özelliği ise araştırmacıya incelendiği olgu ya da olayı açıklamak için uygun yöntemi belirleme fırsatı tanımasıdır (Baltaci, 2019, s. 370; Güni, 2021, s. 55). Bu çalışmada araştırma deseni olarak fenomenolojik (olgubilim) araştırma deseni kullanılmıştır. Fenomenolojik yaklaşım örneklerin, yaşantıların daha anlaşılır ve ayrıntılı bir şekilde açığa çıkarılması ve incelenmesidir (Yıldırım & Şimşek, 2008, s. 69).

Çalışma Grubu

Çalışma grubu 5'i İstanbul ve 4'ü Şanlıurfa olmak üzere 9 STK yetkilisinden oluşmaktadır.

Yapılan saha araştırmasında öne çıkan bir diğer konu sığınmacılarla çalışan STK sayısının yeterli olmayışıdır. Özellikle Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen görüşmelerde il bazında aktif faaliyet gösteren 5 STK seçilmiş ve yetkilileri ile görüşmeler planlanmaya çalışılmıştır. Ancak görüşme planlamasında bazı katılımcılara ulaşılmakta güçlük çekilmiş ve görüşülmesi planlanan 1 STK ile görüşme gerçekleştirilememiştir. Benzer şekilde İstanbul ilinde görüşme planlama aşamasında büyük zorluk yaşanmıştır. Katılımcılara ulaşmak ve görüşme günü ayarlamakta güçlük yaşanmış ve bu durum araştırmacının motivasyonunu düşürmüştür. Yaşanan olumsuz deneyimlere rağmen Şanlıurfa ve İstanbul'daki STK yetkilileri ile güvenilir bir görüşme ortamı oluşturulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Çalışma verileri araştırmacı tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış mülakat soruları ve araştırma soruları ile elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde araştırmacı görüşmeye önceden hazırlanır ve mülakat sırasında görüşmenin akışına göre hareket ederek katılımcının da araştırmaya dahil olmasına olanak sağlar (Yıldırım & Şimşek, 2008). Bu çalışmada da yarı yapılandırılmış mülakat sorularının yanında cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, gelir durumunu içeren demografik sorular veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Katılımcılara kartopu örnekleme metodu ile ulaşım sağlanmıştır. Kartopu metodu; bir kişinin referans seçilmesi ve o kişinin yönlendirmesi ile diğer kişilere ulaşılmasıdır. Katılımcılar araştırmacıyı yönlendirmekte ve örneklem büyümektedir (Biernacki & Waldorf, 1981, s. 63). Bu yöntemle toplamda 23-45 yaş arası 9 gönüllü katılımcı ile Temmuz 2022' de yürütülen araştırmada Şanlıurfa'da ve İstanbul'da katılımcılarla yüz yüze görüşme yapılmıştır. Katılımcılar gönüllülük esasına göre seçilmiştir. Tüm katılımcılara görüşme başlamadan önce araştırmanın içeriği hakkında bilgi verilmiş ve görüşmenin ses kaydına alınacağına dair izin alınmıştır. Görüşmeler katılımcıların uygun olduğu zamanda dernek veya kafede ortalama 30-40 dakika aralığında gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler esnasında derinlemesine mülakat tekniğinden yararlanılmıştır. Derinlemesine görüşmelerde araştırmacı konuyu kavramak adına sorularına daha detaylı cevap aramakta ve tüm boyutları kapsar şekilde açık uçlu sorular yöneltmektedir (Tekin, 2006, s. 101). Bu görüşmelerde asıl amaç genel yargılara ulaşmak değil, katılımcının bakış açısının iyi bir şekilde yansıtılmasıdır (Çokluk vd., 2011, s. 98).

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler ve gözlemler bilgisayar ortamında yazılı olarak metne dönüştürülmüştür. Toplam 5 saat 40 dakikalık ses kaydı ve 36 sayfalık yazılı metin kaydı oluşmuştur. Deşifre edilen metinler araştırmanın amacı doğrultusunda temalandırılmıştır. Çözümlemeler de katılımcıların kimliğinin belirli olmaması adına katılımcılar K ve görüşme numarasına (K1, K2, K3 vb.) göre sıralanmıştır. Çalışma iki farklı il karşılaştırmasını içerdiğinden katılımcılar K1-İ(İstanbul) ya da K2-U(Şanlıurfa) şeklinde isimlendirilmiştir.

Etik ile İlgili Bilgiler

Araştırmanın tümünün ve bilgilerin etik ilkelere uygun olması amacı ile T.C. İstanbul Üniversitesi (Cerrahpaşa) Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul Başkanlığına başvuru sonucunda 2022/176 sayılı Etik Kurul Onayı alınmıştır.

BULGULAR

Çalışmanın örneklemini oluşturan İstanbul ve Şanlıurfa'da ikamet eden 9 STK yetkilisinden 3'ü erkek 6'sı kadındır**.** Katılımcıların 4'ü Şanlıurfa'da 5'i İstanbul'da yaşamaktadır. Yaş aralıkları 23-45 arasındadır. Katılımcıların 3'ü evli, 6'sı bekardır. Katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde 6'sı üniversite mezunu iken 2'si yüksek lisans yapmakta, 1'i doktora yapmaktadır. Gelir durumlarına bakıldığında 1'i kötü, 5'i orta, 2'si iyi ve 1'i yüksek yanıtını vermiştir. Ayrıca katılımcıların yabancı dil bilgisi sorulduğunda tamamı İngilizceyi bildiğini ve bazıları ise İngilizceye ek olarak farklı bir dil daha konuşabildiğini belirtmiştir. Katılımcıların göçmenlerle çalışma deneyimi alandaki tecrübesine göre farklılık göstermektedir. Tüm bu bilgiler, Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: Demografik Bilgiler

Kod	**Doğum Yeri**	**Yaş**	**Cinsiyet**	**Eğitim Durumu**	**Medeni hal**	**Gelir Durumu**	**Yabancı Dil**	**Göçmen Çalışma Deneyim**
K1-U	Şanlıurfa	32	Erkek	Lisans	Evli	İyi	İngilizce-Kürtçe	6 yıl
K2-U	Şanlıurfa	27	Erkek	Lisans	Bekar	Orta	İngilizce-Arapça	5 yıl
K3-U	Rakka	27	Erkek	Lisans	Bekar	Orta	İngilizce-Arapça	2 yıl
K4-U	Konya	29	Kadın	Doktora	Evli	İyi	İngilizce	5 yıl
K5-İ	Şam	45	Kadın	Lisans	Evli	Kötü	İngilizce-Fransızca-Türkçe	7 yıl
K6-İ	Samsun	23	Kadın	Lisans	Bekar	Orta	İngilizce-Arapça	3 yıl
K7-İ	Siirt	29	Kadın	Yüksek Lisans	Bekar	Yüksek	İngilizce-Arapça	6 yıl
K8-İ	Samsun	28	Kadın	Yüksek Lisans	Bekar	Orta	İngilizce-Arapça-	5 yıl

							Fransızca	
K9-İ	Ordu	25	Kadın	Lisans	Bekar	Orta	İngilizce	6 yıl

Göçmenlerle Çalışma Deneyimleri

Araştırma bulguları tematik olarak gruplandırılmıştır. Bu bölümde göçmenlerin çalışma deneyimleri alt temalara ayrılarak bireysel kazanımlar ve sahadaki zorluklara dair bakış açısı aktarılmıştır.

Tablo 2: Alt Temalar 1

Alt Temalar
Bireysel Kazanımlar
Sahadaki Zorluklar
• Dil
• Çalışma Durumu
• Ön Yargı
• Kamu Desteği

Bireysel Kazanımlar

Katılımcılardan bazıları, göçmenlerle çalışırken yaşadıkları avantajlardan bahsederken kendi hayatlarında yaşanan olumlu değişimlere vurgu yapmıştır. Özellikle göçmenlerle çalışmanın zaman içerisinde empati arttırdığı, sınırları ve bakış açısını geliştirdiği, umut aşıladığını şu şekilde ifade etmişlerdir:

"Farklı hayat tanıyorsunuz bu birincisi, farklı hayat tanıyınca artık siz eski siz değilsiniz, farklı bir kişide barındırıyorsunuz içinizde. Bunun yanında aynı ülke içerisinde dahil farklı kültürü tanıdığınızda o eski kendi köyünüzde kalmış kişi olmayabilirken farklı ülkeden gelmiş farklı dil konuşan farklı yemekler yiyen insanlar tanıdığınızda biraz daha globalleşiyorsunuz, sınırları tanımayan insan oluyorsunuz. Dünya insanı dediğimiz şey. Bu sayede bir yere takılıp kalmamayı öğreniyorsunuz. (K1-U)"

Göçmenlerle çalışmanın bireyi güçlendirdiğini söyleyen başka bir katılımcı şöyle belirtmiştir:

"Daha güçlü oldum, çünkü insan başka birinin zayıflığını görünce kendi güçlenmesi gerekiyor çünkü gücü aktarması gerekiyor bunu aktarınca zaten sen alıyorsun. Güç verirken onların gücünü alıyorum ve bu yansıyor. En güzel şey oldu burada bir aile yaptım. Normalde aile seçilmez, baba, anne, kardeş, dayı seçilmez ama

göçmen olduğu zaman ya da başka bir ülkeye gittiğin zaman aileni seçersin. Teyze dersin ama o kişi teyzenden daha teyzedir. Büyük bir ailem oldu artık. Halep'ten, Şamdan, Tunus'tan her yerden bir kardeşlerim var. Grup terapi yaptık, Türkler ve Araplar. Çok şeyler değişti. Ben kendimi biliyorum ama insana kendini anlatınca güç noktalar fark ediliyor, zayıf noktalar fark ediliyor. Diğer kişi bana nasıl bakıyor anlayabiliyorum. Yara sadece benim yaram değil hepimizin yarası. Bizim yaramızı ne kadar temizlemesi ve sevmesi gerekiyor onu fark edebiliyorum. (K5-İ)"

Göçmenler çalışmanın farklı katkılarına vurgu yapan katılımcılar şu şekilde aktarmışlardır:

"Bir insanın hayatına dokunabilmek çok önemli bir insanın yüzündeki gülümsemeyi görebilmek, onlar için bir şeyler yapmak, öz tatmininizi gerçekleştirmek, insanlara faydalı olmak bu işin en avantajlı kısmı. (K2-U)"

"Farklı bir kültür tanımış oldum, yemek zevkim değişti. Değişik soslar yapmayı öğrendim. Gittiğimizde evlerde herhangi bir şey yemiyoruz, içmiyoruz. Çünkü güvenlikte çok önemli her ne kadar referansla gitsekte bilemiyoruz. Bazen merak ediyorum ne yaptıklarını. Evde kendim deniyorum ya da dışarıda satın alıyorum. Bana farklı bakmayı öğrettiler. Benim için yabancı bir insan evimin dışından biri gibi hissettiriyordu. Artık asla öyle hissetmiyorum. Artık onlar da benim için evin içinden bir insan. (K8-İ)"

Sahadaki Zorluklar

Dezavantajlı gruplarla çalışmak alandaki kişiler için her ne kadar kişisel ve toplumsal olarak olumlu deneyim ve kazanım sağlama fırsatı oluştursa da alanda çalışan kişiler birtakım zorluklarla başa çıkma durumundadır. Bu zorluklar çalışma grubuna göre veya çalışmayı gerçekleştiren kişiye göre değişkenlik göstermektedir. Katılımcıların zorlandıkları alanlar ve dezavantajlı durumlar dil, maddi kaygı, Türklerin tepkisi ve kamu desteği olarak sınıflandırılmıştır.

Dil

Katılımcılardan biri dilin bilinmemesinin dezavantajlarından şu şekilde bahsetmiştir:

"En büyük zorluk dil bariyeri diyebilirim. Onlarla anlaşamamak, Arapça eğitimi aldım biraz çok basit seviye de. Ama alana girdikten sonra Arapça eğitimi almayı hissettim yoksa burada Araplarda yaşıyordu o zaman böyle bir ihtiyaç hissetmiyordum. Anlamak ve anlaşılmak ikisi beraber etki etmiş oluyor. Ve bir de şeyden çok korkuyordum yardım götürsek dahi kültürü bilmeden girmekten korkuyordum. Hani kapıya tıklamak, neyle karşılaşacağınızı bilmiyorsunuz çok

tersleyen kişiler de olabiliyor bazen bir çay içmeme bile yanlış anlaşılabiliyor. Gelenek görenekler çok etkili. (K1-U)"

Dil gelişiminin problemleri çözmede etkili olduğunu belirten bir katılımcı şöyle ifade etmiştir:

"Türkçe kursumuzda, kadınlarımız biraz yaşı ileri kadınlar ve yavaş öğreniyorlar. Evde devam ettirmiyorlar. Bu bizim için büyük bir problemdi onu kadınlara aşılayamadık. Öğrenemediler. Bunu bekliyorduk aslında bu şekilde olacağını tahmin ediyorduk. Türkçeyi öğrenmelerinin gerekliliğini fark ettiler. Suriyeli kadınlarımızın çoğu hayatında ilk defa Türklerle bir araya geldi. 7-9 yıldır buradalar, komşularıyla konuşmadıklarını, çekindiklerini belirttiler. Evden zaten hiç çıkmayan insanlar. Artık bu bağlamda iletişim kurmak istiyorlar belki de. Hala o ön yargıları devam ediyor, hala bizi sevmiyorlar diye düşünüyorlar, fakat bunu gördüler. (K6-İ)"

Dil problemi nedeni ile tercüman desteğinden yararlandıklarını ve bunun bazı olumsuz sonuçları olduğunu söyleyen katılımcılar düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir:

"Dil problemi birinci zorluk. Ev ziyaretlerinde her seferinde bir tercümana ihtiyaç duyuyoruz. Okula giden çocuklar Türkçe bilse de ebeveynler Türkçe bilmiyor. Tek başımıza gidemiyoruz dil bilmedikleri için. (K4-U)"

"En büyük problem dil ikincisi de çevrenin ön yargısı. Dil problemi anlaşamıyoruz yanımızda mutlaka tercüman olması gerekiyor, tercüman olduğunda da bir tık o duyguların aktarımı vs. araya bir set çekilmiş oluyor. O yüzden çok şeffaf bir iletişim olmuyor maalesef. Türk ailelerle birebir şeffaf bir görüşme yapabiliyorken, mülteci bir aileyle iyi bir tercüman eşliğinde olsa da saatlerce görüşme ya da işte saatlerce kendini ifade etme şansı olmuyor bir şekilde arada başka biri oluyor, bu açıdan zor. İletişimin şeffaflık konusu sekteye uğruyor. (K8-İ)"

"Dil problemi var. İletişim kuramamanın getirdiği bir gerginlik olabiliyor bazen. Tercüman var ama her seferinde tercüman olamayabiliyor. (K9-İ)"

Çalışma Durumu

Göçmenlerle çalışan saha çalışanları alandaki tecrübeleri doğrultusunda göçmen kişileri uyum çalışmalarına ve etkinliklere dahil etme sorunu yaşadıklarını söylemişler bunun nedenini ise göçmenlerin çalışmaya mecbur olduklarına bağlamışlardır. Bu durum ekonomik kaygının sosyal uyuma engel olduğunu göstermektedir. Ve bu durumu şu şekilde dile getirmişlerdir:

"Genel olarak eğitimlere vatandaşlık için katılıyorlar. Katılım gönüllü. 8 saatlik bir eğitim. Çoğu diyor ki bana para verirsen bu eğitime gelirim. Benim bir görevim daha var katılacak kimse yoksa bizim aramamız lazım şirket hattından. Diyor ki güzel eğitim ama ben gelemem çalışıyorum. (K3-U)"

"Kurslarda ayarlıyoruz mesela 15 kişilik. Geliyorlar kursa ondan sonra ya hayat şartları, ya da sosyal şartları ya da kişisel şartları biraz azalıyor. Bir Türk arkadaşıma sordum ücretsiz Türk kursları böyle mi oluyor 20 kişiyle başlıyor 12 ile bitiyor. Mesela bizim öğrencilerimiz geliyorlar haftada 2 kere. Onlar zaten çalışıyorlar iş veren kişi zaten izin vermiyor, ne yapacak eğitime mi devam edecek yoksa evine ekmek getirmesi gerekiyor. Biz de 1-2 gün idare edebiliyoruz. Çünkü bizim amacımız hesap sormak değil, amacımız güçlü tutmak, ayakta durmak, yitmek. (K5-İ)"

Bir başka katılımcı kızlarını okula göndermeyen ve kızlarının çalışmasını istemeyen ailelerden şöyle bahsetmiştir:

"Bazen de çok daha kırsal kesimden gelen ailelerimiz olabiliyor. Bizim 1940-1950 profil gibi düşünebiliriz. Kendi geleneksel kıyafetleri var, kız çocuklarını okula göndermiyorlar, neden göndermiyorsunuz dediğimizde işte ekmek almaya gitsin, evde otursun bizim için daha önemli, neden çalışmıyor dediğimizde; ne gerek var, kadın çalışmaz, biz çalışır bakarız diyebiliyorlar. Çok şaşırıyoruz ve yaşı ilerlemiş birinin zihniyetini değiştirmek çok zor olabiliyor. Ben kendimi çaresiz de hissediyorum aynı zamanda, diyemiyorsunuz da beyefendi yaptığınız yanlış, çocuğa okula gönderelim de olmuyor, kendimizi zorlanmış hissediyoruz bu tarz durumlarda. (K8-İ)"

Ön Yargı

Göçmenlerin bulundukları yere adaptasyon ve uyumu oldukça önemlidir. Ancak uyum sürecinin gerçekleşmesi iki toplum için de fedakarlık gerektiren zorlu bir süreçtir. Bu sürecin gerçekleşmesinde karşılıklı bir çaba gerekmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu uyum çalışmalarını gerçekleştirirken yerel halkın tepkisine dikkat çekmiş ve bu durumu şu sözlerle dile getirmişlerdir:

"Ben Eyyübiye'de yaşayan biri olarak, Suriyeli mülteciler genellikle bu bölgeleri tercih ediyor çünkü genelde sosyoekonomik durumları düşük olduğu için. Ve şöyle bir söylem çıkıyor, mesela Kızılay olsun Goal gibi uluslararası STK'ların mültecilere yönelik doğrudan nakdi yardımları var. Yerel halkta bu çok ters tepiyor yani devletin bunlara doğrudan yardım yapmış olduğu, bölge zaten mevsimlik tarım işçiliğinin kalbi, şöyle bir algı oluşmuş biz günde 12 saat tarlada çalışıyoruz 100 TL gibi bir ücret alıyoruz ama Suriyeli mülteci evinde oturuyor 200 TL devlet para

veriyor. Bu tür algılar, doğru bilinen yanlışların uyumu zorlaştırdığını gözlemledim. (K2-U)"

"Yardım dağıtılırken Türkler varsa orada niye hep Suriyelilere yardım yapıyorsunuz diyorlar. Yardımı verirken dikkatli olmak gerekiyor. (K4-U)"

"Çok ciddi anlamda problemler yaşandı. Yukarıda gidiyoruz dinliyoruz muhteşem proje sahaya geliyoruz bakıyoruz müdürün hiçbir şeyden haberi yok. Belirli bir ön yargısı da oluyor, sorumluluk almak istemiyor, çocuğu okula almıyor, dahil etmemek için hem veliye karşı hem çocuğa karşı farklı tavırlarda bulunabiliyorlar. İstekli bile olsalar bu kolay bir şey değil. Çok kültürlülük yeni bir kavram. (K7-İ)"

"Mültecilerle çalışırken çevrede çok büyük bir ön yargı oluyor. Biz aileye ulaşıyoruz kendi gruplarımızı ekiplerimizi kuruyoruz, yardımları ulaştırıyoruz aslında böyle baktığımızda gayet düzenli gözüküyor, ama bunları yaparken sürekli karşımıza çevrenin ön yargısı çıkıyor. Apartmana giriyoruz başlıyorlar işte yine Suriyelilere geldiler, yine mültecilere geldiler, niye sürekli onlara yardım yapıyorsunuz, diyoruz ki aslında biz Türklere de yardım yapıyoruz, buyrun gelin görün çalışma şeklimizi birlikte incelemelere çıkalım. Ama kendimizi sürekli ifade etmek zorunda kaldığımız için zor oluyor. (K8-İ)"

Göçmen ve yerel toplumun ortak değerlere sahip olmasının entegrasyonu kolaylaştırdığını ifade eden bir katılımcı bu durumu şu sözleri ile dile getirmiştir:

"Kolaylaşmak. Din olarak mesela aynı dindeyiz bir şey bulamazsak bir ayet, bir hadis her şeyi bitiriyor artık konuşmaya gerek yok. Mesela merhamet var. Muhalefet olanlar mesela Suriyeliler çıksın, çıksın diyorlardı çıkmaya başladılar artık Türkler nereye gidiyorsunuz tamam dedik ama gitmeyin diyorlar, ben duydum bunu ve yaşadım. Artık gitmesinler, o kadar zararları yok, yapmıyorlar diyenler oluyor. (K5-İ)"

Kamu Desteği

Katılımcıların bir kısmı kamunun uyum politikalarının yeterli ve etkili olmadığına vurgu yapmış ve bu durumu şu sözlerle ifade etmiştir:

"Kendi içimizde de bir duvar koyuyoruz kalbimizde ayrı bir duvar koyuyoruz beynimizde ayrı bir duvar daha koyuyoruz ve duvar sayısı gittikçe artıyor. Duvar sayısı arttıkça çocuklarımıza bile aşılıyoruz. Onlar Suriyelidir, şu cümle bile şey yani çocuk büyürken nefret söylemi ile büyüyor. Oysaki çocuk büyürken sokakta beraber oynuyor. Devletin yerel vatandaşın da düşüncelerini ve hassasiyetlerini ön planda tutarak tansiyonu düşürecek hamleler yapması lazım. (K1-U)"

"Kamunun bu konuya yeteri kadar hassasiyet gösterdiğini düşünmüyorum. Mesela il göç kurul toplantısında mültecilere yönelik nüfus projeksiyonunun yapılıp yapılmadığını sorduğumda tatmin edici bir cevap alamadım. Bundan kastım şu idi, 2040'da 2050'de mültecilerin sayısı ne olacak, ne olması bekleniyor, çocuk sayısı olsun, kadın erkek, genç, yaşlı.. Bu tür projeksiyonları yapmadığımız zaman alt yapı sorunlarına değinemiyorsunuz. Bu durumun uyumu zorlaştıracağını düşünüyorum. (K2-U)"

Göçmenlerin dil problemi yaşadıkları için kamu hizmetlerinden yararlanmada problem yaşadığını dile getiren katılımcılar bu durumu şöyle açıklamıştır:

"Onların durumu çok zor ve hiçbir şey yapamıyorum onlara. Her gün 50 kişi geliyor bir sürü sıkıntıları var. Hastanelerle ilgili göç idaresi ile ilgili sorunlarını anlatıyorlar. Amcamın oğlu mesela 50 gündür randevuya başvurmuş hala gelmedi, talebini aldık bekleyin uygun bir randevu vereceğiz diyorlar. İnsanlar sürekli şikayetçi, yabancı ülke, dil bilmiyorlar. (K3-U)"

"İletişim kuramama mesela haklara erişim vs. dili olsa ve ülkedeki sistemi yeterince biliyor olsa bunlara zaten erişmekte bir problemi olmayacak. Ama böyle bir engel olduğu için hizmeti doğru düzgün alamıyor. Ben randevu bulamadım ya da işte doktora gittim iyi bir muamele görmedim gibi. Anlaşma ve iletişim kurulamadığı için olaylar biraz daha öznel hala geliyor doğal olarak. (K9-İ)"

Dil problemini ve hizmetlere erişimdeki engelleri çözmeye çalıştıklarını ve yönlendirme yaptıklarını belirten bir katılımcı bu durumu şu sözleriyle açıklamıştır:

"Yaptığımız çalışmalarda bazı şartlar koyuyoruz. Size yardım ulaştırabilmemiz için çocuğu okula neden göndermiyorsunuz, sizi listelerimize kaydedebilmemiz için çocuğu okula göndermeniz gerekiyor diyoruz. Sonrasında bunun takibini yapıyoruz. Dil problemi yaşıyorlarsa, uyum sürecinde dil kurslarına yönlendirme yapıyoruz. Çocukları hastaneye götüremiyorlar, randevu alamıyorlar, nasıl yapılır bunu gösteriyoruz. Çocuk gelişimi ile ilgili herhangi bir problem olduğunda buna yönelik eğitim bulup onlara dahil etmeye çalışıyoruz. Mülteci çocukları eğitim hayatlarına entegre etmeye çalışıyoruz. Çocukların hem ders takibini hem de psikososyal anlamda takiplerini yapıyoruz. Yaptığımız her çalışmanın temelinde uyum oluyor. (K8-İ)"

Uyum Faaliyetleri

Tablo 3: Alt Temalar 2

Alt Temalar
Sanat
Mutfak
Proje faaliyetleri

Sanat

Göçmenlerin varış ülkesine adapte olması ve uyum sağlaması her iki toplum için de oldukça önemli bir süreçtir. Uyum politikaları kurumların çalıştıkları gruba ve topluluğa özgü geliştirilmektedir. Uyum faaliyetlerinde sanatsal çalışmalara yer veren katılımcılar bu durumu şu sözleriyle ifade etmiştir:

"Sanatsal faaliyetlerle uyumu hızlandırabileceğimizi düşündük. Onun için resim ve heykel kursları, folklor ekibi kurmuştuk. Hem Suriye yöresinden hem burada işte şemamme gibi yerel oyunlar da oynuyorlardı. Yeterli fon bulamadığımız için ilerletemedik, 4-5 ay devam ettirdik. Çok hızlı bir süreçte yaklaşık 25 öğrenci falan katıldı. Sosyal uyumdan herkes şey anlıyordu biz bunlara dil öğretelim sadece, dil öğretmek sadece sosyal uyumu sağlamıyor ya da işte mesleki eğitim veriyorlardı, ama işte o da bir yere kadar siz mesleki eğitimi verdikten sonra istihdam sağlamak için bir şey yapmanız lazım. (K1-U)"

"Derneğin her faaliyeti uyuma yönelik diyebiliriz. Her gün arkadaşlar nöbet tutuyor dernekte Türk ve göçmen arkadaşlar beraberler. Derneğe gittiğinizde bir Feyruz müziğinin açık olduğunu görebilirsiniz çünkü hep birlikteyiz. Ya da bir Türk müziğinin.. Kültürel bir karşılaşma ve değişim var her zaman. (K4-U)"

"Tezhip kursumuz var. Türkler ve Araplar. Bir resim, bir eser kaç kültür atıldı. Bir Mısırlı, bir Türk, bir Arap, bir Sivaslı, bir Ankaralı harika bir şey. (K5-İ)"

Mutfak

Katılımcıların görüşleri doğrultusunda uyum çalışmalarında farklı yemek kültürünü tanımanın etkililiği şu şekilde vurgulanmıştır:

"Ortak değerler uyum sürecini artırıyor. Cooking Activities dediğimiz bir proje yaptık. Her hafta hem Suriyeli hem yerel kadınlar o hafta belirledikleri bir yemek yapıyorlardı. Bu projeyi sosyalleşme ile bağdaştırmıştık. Kadınlar evinden bir yere çıkamıyor en azından belki mahallede kaldığı sokakta dışlanıyordur haftada bir de

olsa o çevresinden kurtulup kendisini değerli hissedebilecek bir ortamda görmek için 4-5 saatlik bir zaman ayarladık. Kadınların birbirlerine bakışı da değişiyor böylece. İlk yaptığımız çalışmalarda Suriyeliler bizim işlerimizi elimizden alıyor diyorlardı. Ama bu tarz aktiviteler ile bakış açıları değişiyor. (K1-U)"

"Mutfağımızda inanılmaz güzel şeyler çıkıyor, öğretmenler o kadar memnun ki, hurmalı kurabiye yapıyorlar. Öğrenciler cheescake, makaron yapıyorlar. Falafeli yedirmek ya da bir şeyler paylaşmak, kardeş gibi oluyorlar. Türkler, Araplar aynı masada. Kendimi cennette gibi hissediyorum. Allah bu dünyayı hepimiz için yarattı bir kişi ya da millet için değil. (K5-İ)"

Proje Faaliyetleri

Göçmenlerle çalışan STK'ların bazıları daha çok saha düzeyinde çalışmalar gerçekleştirip gıda yardımı, barınma desteği, vatandaşlık, hizmetlere erişim konusunda çalışmalar gerçekleştirirken bazı STK'lar ise daha çok hak savunuculuğu yapma, politika geliştirme, bilimsel araştırmalar yapma konusuna yoğunlaşmaktadır. Çalıştığı STK'nın proje yazma ve eğitim faaliyetlerinden bahseden katılımcılar düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir:

"Proje yapılması, göç bakanlığının kurulması noktasında öneriler verdik. Raporlarımızda her zaman var olan problemle alakalı mesela Afganlarla ilgili ortaya koyduğumuz politika şuydu, Van'da 200'den fazla Afganlı ile röportaj yaptık ardından hepsiyle konuştuğumuzda genç erkekleri ve aileleri görmüştük. Ailelerin geliş nedeni tamamen Taliban korkusuydu. Genç erkekler ise sadece çalışmaya geliyorlardı. Geride bıraktıkları ailelerine bakmıyorlar. Çoğunun çocukları ve eşleri var. Belirli bir süre çalışıyorlar ve ardından gidiyorlar. Buna yönelik, geliş noktaları Van, Bitlis gibi yerler. Buralarda çok fazla boş alan var. Burada belki fabrika kurularak, ülke içerisinde sermaye sağlanmış olacak hem de Afganlar çalışma imkanı bulacak. (K6-İ)"

"Üniversitelerinde eğitim fakültesinde okuyan adayların hem farkındalıklarını artırmak hem de, çok kültürlü bir ortamda yaşıyorsun buna hazır mısın, herhangi bir ön yargın var mı, varsa biz bunu nasıl yıkabiliriz, okul hayatına girmeden bunu yapmaya çalıştık. Öğretmen sınıfta o ilişkiyi kurabilirse çocukların hayatında çok fazla şey gelişiyor. Öğretmen istekli olursa, farkındalığı yüksek olursa çocuğu bir şekilde sınıf ortamına dahil ediyor. (K7-İ)"

Bir katılımcı da proje bazında yürütülen faaliyetlerin takibini gerçekleştirdiklerini şu sözlerle ifade etmiştir:

"Bir iş yaparken proje bazında kalsın istemiyoruz. İçişleri Bakanlığından mevsimlik tarım işçisi çocuklara yönelik bir projemiz için fon aldık. Biz o çocukları

hala takip ediyoruz. Proje bitti, fon bitti, ama bizim derdimiz o değil, bizim derdimiz bir ışığı yakmak ve o ışığı sonuna kadar takip etmek. Orada 100 çocuğu hedef aldık. 100 çocuktan 5 tanesi bile çok iyi yere gelse biz inanıyoruz ki kartopu etkisi yapıp bütün ülkenin kaderini değiştirecek cevherler var orada. Aynı şekilde biz mülteciler içinde düşünüyoruz. Türk toplumuna katkı sunabilecek bir kişiyi dahil topluma kazandırabilsek bunun bir kartopu etkisi yaratacağını düşünüyoruz. (K2-U)"

Göçmen Çalışmalarında Kültürel Değerler

Tablo 4: Alt Temalar 3

Alt Temalar
Farklılığın Zenginliği
Bakış Açısı

Farklılığın Zenginliği

Katılımcılar, farklı toplumlarda olan bir arada yaşama becerisinde farklılıkların getirdiği güzelliklere odaklanmanın önemini şu sözleriyle açıklamışlardır:

"Türkiye kültürünün yapısında şöyle bir şey var birkaç başlık var mesela evlenme ile ilgili gelenekler, doğum ile ilgili, komşulukla, misafirperverlikle, yemek kültür ile ilgili gelenekler bunları anlatırken, çoğu katılımcı diyor ki bu aynı kültür diyor, bunu demesi Türkler gibi davranması anlamına geliyor, aynı kültürü yaşıyor, geliyor sınırları aşıyor buraya geldiği zaman, aynı şekilde davranacak, hiçbir şey değişmeden uyum sağlanmış olacak. Dil öğrensin yeter. (K3-U)"

"Farklıyız ama aynıyız, farklılıklarımızı zenginlik olarak görüyoruz. Farklılıklarımıza zenginlik olarak baktığımızda, kültürel farklılıklar bir dezavantaj değil, olumlu bir şey olarak bakıyoruz. Dolayısıyla ortak noktalar olması ve farklı noktalar olması her anlamda uyum için olumlu bir şey olarak bakabiliriz. (K4-U)"

"Göçmenlere ne verebiliriz sözü yok artık, göçmenlerden ne alabiliriz sözü olması gerekiyor. Çünkü bu gelen insanların kültürü var, sanat var, çeşit çeşit renkler var, biz de kültürümüzle bir renk atabiliyoruz güzel bir şey yani, güzel yemekler, güzel giymeler, güzel insanlar, başka başka diller niye kullanmayalım. Benim istediğim şey geldi göçmen yük değil arkadaşlar, hiç de değil. Farklılık güzel bir şey. Mesela sade bir şey sonra bir renk katıyorsun, bir dil, bir gülmek, bir yemek çok güzel oluyor. (K5-İ)"

Bakış Açısı

Göçmenlerin hayata bakış açısının ve tutumunun uyum çalışmalarında kolaylaştırıcı etki oluşturduğunu düşünen bir katılımcı şu sözleri dile getirmiştir:

"İnsanlar karşısında kendileri gibi muhafazakar birilerini gördüğünde onların karşısında yaptırım konusunda daha avantajlı oluyoruz. Diyorlar ki muhafazakar insanlar, okumuşlar, çocukları eğitime yönlendiriyorlar demek ki burada bizim için tehlike oluşturabilecek bir şey yok. Bu zihniyette oluyorlar. (K8-İ)"

Göçmen Çalışmalarının Etkililiğine Yönelik Değerlendirmeler

Tablo 5: Alt Temalar 4

Alt Temalar
Kazanımlar
Daha Etkili Çalışma

Kazanımlar

Katılımcılar, saha tecrübeleri ve edindikleri deneyim sonrası göçmen çalışmalarındaki etkileri gözlemlemiş ve gözlemlerini şu sözleriyle açıklamışlardır:

"Çalışmalar çok etkili oluyor. Feedback yapıyoruz projelerden sonra. Çok fazla şöyle geri dönüşler alıyoruz işte bundan önce göçmenlere karşı şöyle düşünüyordum ama ön yargılarım kırıldı. Umut İçin Örgü projesine gelen bir kadın ilk geldiğinde göçmenlere değişik davranıyordu, daha yukarıdan bakıyordu zamanla onlarla aynı masaya oturup bir şeyler yapmaya başladı. Faaliyetler olumlu anlamda bize geri dönüş sağlıyor. İnsan bilmediğinin düşmanı oluyor, ama bu projelerle insanlar bir araya geliyor tanıyor ondan sonra seviyor yani. (K4-U)"

"Eğitim çok uzun vadede sonucu görülebilen bir şey olduğu için çünkü o kişiyi baya bir gözlemlemeniz gerekiyor, hayatında bir şey değişti mi vs. Bazı projeleri bitirdikten sonra katılımcılardan bir 5 kişiyi ya görüşüyoruz ya da video çekiyoruz vs. o zaman bile eğitimlerden bir şeyler hatırladıklarını ve o eğitim özelinde hayatlarında neyin değiştiğini sorguladığımız zaman gerçekten bununla alakalı şeyler duyduğumuz oluyor. Hiçbir şey olmasa sosyalleşebilecekleri bir alan olduğu için mutlu oluyorlar özellikle yüz yüze eğitimlerde. (K9-İ)"

Farklı bir katılımcı çalışmalarda saha ihtiyacını ve talebini önemsediklerinden şu sözleriyle bahsetmiştir:

"Yaptığımız çalışmaları düzenli olarak sahanın ihtiyacına göre ölçüp değiştiriyoruz. İhtiyaç değiştikçe çalışmaları ona göre değiştiriyoruz. Gönüllülerle ve çocuklarla görüşmeler yapıyoruz, hepsini toparlayıp nasıl bir yıl geçirdik, eksiklikler nelerdi, iyi yaptığımız şeyler neler, önümüzdeki yıl nasıl daha iyi hale getirebiliriz noktasında çalışmalar yapıyoruz. (K7-İ)"

Daha Etkili Çalışma

Göçmen ve yerel toplumun birbirine alışma ve birlikte yaşama sürecinde uyum çalışmaları çok önemlidir. Yapılan çalışmaların çıktıları, olumlu, olumsuz değerlendirmeleri yapılmalı ve bu doğrultuda yapılacak yeni çalışmalar şekillendirilmelidir. Uyum sürecinin karşılıklı olduğunu ve Türklerinde uyum eğitimi alması gerektiğini düşünen bir katılımcı şöyle ifade etmiştir:

"İçerik biliniyor, yaşayarak öğrenmişler çoğu şeyi. Karşılıklı olması lazım. Benim bir örneğim var. Hafta sonu ve cumadan sonra tatil zamanıdır. Elektrikli süpürge çalıştırmıyoruz, yüksek sesle müzik dinlemiyoruz. Fakat benim Türk bir komşum var. O da saat gece 12'yi geçmesini bekliyor, her şeyi çalıştırıyor ucuz olduğu için. Eğitime katılması lazım. Ben kapısını çalamıyorum çünkü biliyorum kavga çıkaracak. Eğitime katılsın uyumu öğrensin. (K3-U)"

Göçmenlerle çalışma deneyiminde erkeklere yönelik uyum çalışmalarının pasif olduğunu ve bu durumun iyileştirilmesi gerektiğini düşünen bir katılımcı şu ifadelerle açıklamıştır:

"Benim Suriye'ye gittiğimde de dikkatimi çeken şey göç durumunda erkekleri çok göz ardı ediyoruz. Kadın ve çocuk önceliğimiz şeklinde bakıyoruz ya, oradaki en çok dikkatimi çeken şey kadın ve çocuklar bir şekilde hayata tutunmuş, çocuklar çamurda kendilerine bir oyun kurabiliyorlar, kadınlar yeni bir kıyafet alabiliyorlar o kıyafetlerle çadırlarının içini temizliyorlar, tamam çadırım kötü ama çocuklarım var, eşim de yaşıyor tamam bu paralel etrafında devam edebiliyorlar. Fakat oradaki adamlar hem iş anlamında sadece durmanın ve ailelerine yetememenin çaresizliğini çok fazla hissediyorlar. Ve bunu onların gözlerinden okuyabiliyoruz. (K6-İ)"

SONUÇ VE TARTIŞMA

Türkiye 2011 yılından günümüze gelen süreçte büyük bir göçmen dalgası ile karşı karşıya kalmıştır. Bu dalga ise göçmen grupları ile gelen farklı kültürel kodlar, davranış şekilleri ve ilişkilerin özellikle bazı bölgelerde yoğunlaşmasına ve birtakım toplumsal sorunların ortaya çıkmasına yol açmıştır. Hiç şüphesiz ki sorunların giderilmesi iki farklı kültürün bir arada yaşama becerisi geliştirmesi ve birbirlerine uyum sağlaması toplumsal uyumun oluşması açısından önemlidir. Bu uyumun

sağlanabilmesi için ise hem kamusal hem de toplumsal içermenin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu da psikososyal ve ekonomik ihtiyaçların giderildiği bir güven ortamının gerekliliği hususunu önümüze çıkarmaktadır. Bu ihtiyaçların karşılanma süreçleri incelendiğinde kamunun barınma, beslenme, eğitim, sağlık alanında hizmet sağladığı görülmektedir. Suriyeli göçmenlerin, kamunun sağladığı eğitim, sağlık, ulaşım gibi hizmetlerden belli oranda yararlanabilirken sağlık alanında ücretsiz ve tam hizmet alma hakkına sahiptir. Kamunun erişemediği alanlarda ise STK'lar çalışmalar gerçekleştirmekte ve uyum adına faaliyet yürütmektedir. Bu faaliyetlerin yürütülmesi esnasında, ihtiyaçların tespitinden, karşılanmasına kadarki tüm süreçlerde birtakım sorunlar yaşanabilmektedir. Bu çalışma tam da bu noktada sahada çalışan STK'ların karşılaştıkları sorunlara odaklanmıştır. Bu problemlerin iyileştirilebilmesi ve çözüm önerisi geliştirilebilmesi adına sığınmacı gruplarla çalışan STK yetkilileri ile görüşülmüş ve onların sahadaki deneyimleri, algıları, sorunlar ve beklentileri hususunda bilgi alınmıştır. Çalışmada 23-45 yaş arası 5'i İstanbul 4'ü Şanlıurfa'dan olmak üzere 9 katılımcı ile görüşülmüştür. Görüşmeler doğrultusunda, göçmenlerle çalışma deneyimi, uyum faaliyetleri, göçmen çalışmasında kültürel değerler, göçmen çalışmalarının etkililiğine yönelik değerlendirmeler olmak üzere dört ana tema ortaya çıkmıştır.

Çalışma deneyimlerine bakıldığında göçmen gruplarla çalışan STK yetkililerinin sahada çalışırken bireysel anlamda çalıştıkları kitleye karşı duygudaşlık ve tolerans düzeylerinin yükseldiği görülmüştür. Katılımcılar, sığınmacı gruplarla çalışmanın; empati duygusunu geliştirdiğini, bireyi güçlendirdiğini, hayata anlam kattığını ve farklılıkların zenginleştirdiğini vurgulamışlardır.

STK'lar uyum faaliyetlerini çalıştıkları grubun istek ve ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirmektedir. Yetişkin gruplarla çalışma gerçekleştiren STK'lar yetişkinlerin katılabileceği sanatsal faaliyetler ve mutfak atölyeleri gibi aktiviteler gerçekleştirirken çocuklarla çalışan STK'lar eğitici aktiviteler, danışmanlık hizmeti, hak savunuculuğu alanlarında ön plana çıkmaktadır. Bununla birlikte duygu ve düşüncelerinin anlaşılmasına yönelik sanat atölyeleri, müzik kursları, dil kursları gibi çalışmalar da yürütülerek sosyal uyuma katkı sağlanmaktadır. Bu faaliyetlerin yapılabilmesi finansman ihtiyacını da ortaya çıkarmaktadır. Bu amaçla STK'ların birçoğu, uyum faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla ulusal ve uluslararası fonlu hibe destek projelerinden yararlanmaya çalışmaktadır.

Uyumun gerçekleşmesi her zaman istenen düzeyde olmamaktadır. Yapmış olduğumuz görüşmelerde STK yetkilileri de bu hususta yaşanan zorluklara dikkat çekmişlerdir. Sığınmacıların zorlu yaşam koşulları ve eğitim olanaklarından yararlanamamaları bazı sosyal problemlere sebep olmaktadır. Bu noktada uygulanacak

uyum politikaları büyük önem taşımaktadır (Akbulut, 2020, s. 2310; Z. Kutlu, 2015, s. 22). Çalışmamızın sonuçları uyum faaliyetleri bakımından literatür ile desteklenmektedir. Elde edilen veriler, sığınmacı kitlenin maddi sorunlar sebebiyle yoğun çalışma hayatına girdiklerini göstermektedir. Ancak bu çalışma hayatı genellikle yine kendisi gibi sığınmacı olanlarla birlikte sürdürüldüğü için dil problemi ve yerel halkla iletişim sorunlarının bir kısır döngü şeklinde süreklileşmesine yol açmaktadır. Bu gettolaşma durumu aynı zamanda yerel halkın önyargılarını da arttırmaktadır. Esasen kitlesel göçler çoğu zaman ve her ortamda bir uyumsuzluk ve çatışma potansiyeli taşımaktadır (Sadoğlu, 2017, s. 163). Bu durumlarda görülen başlıca çatışma alanları ise yabancılaşma ve ötekileştirmedir. Bu süreci körükleyen unsurlar ise yukarıda da belirtildiği gibi dilin yeterince bilinmemesi, maddi kaygı düşüncesi ile uyum çalışmalarına katılmama, yerel halkın uyum çalışmalarına bakışı ve kamunun uyum politikalarını desteklemede yetersiz oluşu gelmektedir. Benzer şekilde yapılan başka bir çalışmada da bu bulgularla paralel, aşırı yoğun çalışma saatlerinin günlük yaşama uyumu zorlaştırdığı görülmüştür (Dündar, 2017, s. 88). Çalışmamızda ortaya çıkan diğer bir sorun da kamu desteğinin yetersiz oluşudur. Ancak literatür incelendiğinde görülecektir ki bu tespit yalnızca bu çalışmaya ait değildir. Yine çalışmalar gösteriyor ki kamudan yeterli destek alındığı takdirde daha geniş ve etkili faaliyetler yürütülebilmektedir (Erdoğan, 2017).

Diğer bir yandan faaliyet gerçekleştirilen kitle farklı kültür ve toplumdan oluşmaktadır. Bu durum görüşülen katılımcılar tarafından farklılıkların zenginlik katması ve hayatın güzelleşmesi olarak yorumlanmaktadır. Bu anlamda bu durum bir dezavantaj olmaktan öte doğru politikalarla bir avantaja dönüştürülebilecektir. Uluslararası Göç Örgütü de sosyal uyumun başarılı bir şekilde gerçekleşebilmesi için göçmenlerin desteklenmelerini ve kültürel çeşitliliğin bir zenginlik olduğu vurgusunu önemsemektedir (UGÖ, 2017, s. 7). Bu kültürel çeşitliliğin desteklenmesi hususunda STK yetkilileri her ne kadar uyum çalışması yapıyor olsa da beklenen etkiyi göremediklerini ifade etmişlerdir. Bunun sebepleri arasında, yerel halkın ön yargılı tutumları başat unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Esasen göçmenlere yönelik var olan ön yargılar birçok araştırmanın da elde ettiği sonuçlar arasında yerini almıştır (Aslan & Güngör, 2019; Duğan & Gürbüz, 2018; Erdoğan, 2017). Öte yandan katılımcılar bahsi geçen ön yargıların, zaman zaman faaliyet sırası ve sonrasında değişerek olumlu bir yöne evrildiğini belirtmiştir. Bu da gösteriyor ki STK'ların yerel halk ile sığınmacılar arasında sosyal uyumun sağlanabilmesi için her iki grubu da dahil ettiği faaliyetleri gerçekleştirmesi önemlidir (Aygüler vd., 2020). Bu faaliyetlerin arttırılması ve yürütülmesi için ulusal ve uluslararası finansman desteğine ihtiyaç duyulmaktadır. Yaptığımız bu araştırmada STK'ların çalışmalarını proje bazlı sürdürdükleri görülmüştür. Bu projelerin belirli bir zaman ve bütçe kısıtlaması içerdiği

düşünüldüğünde yapılan faaliyetlerin etkinlik ve sürekliliğinin tehlike altında olduğu görülmektedir. Dolayısıyla sosyal uyum çalışmalarının etkin ve kesintisiz biçimde sürdürülmesi için daha fazla kaynak ihtiyacı vardır. Fon desteğinin yetersiz oluşuna ilişkin diğer çalışmalarda da benzer sorunların yaşadığı görülmektedir (Cete & Kahraman-Güloğlu, 2022; Aygüler vd., 2020).

Geldiğimiz noktada, sığınmacı grubun yerel topluma dahil olması ve birebir temasa geçerek etkileşimde bulunması için, başta kamunun ve politika belirleyicilerin sığınmacıların yaşadıkları ortamı göz önüne alarak harekete geçmesi, ardından kamu ile STK'nın birbirlerini destekleyici çalışma biçimi ile başarılı uygulamalar gerçekleştirmesine ihtiyaç olduğu görülmektedir. Ancak bu uygulamaların içeriklerine ilişkin birtakım düzenleme ve iyileştirmelerde bulunulması gerekmektedir çünkü görülen o ki sığınmacılara yönelik ortaya konulan çalışmalar daha çok bireyin dış dünya ile ilişkisi ve iletişimi yani daha çok sosyal zemini üzerine odaklanmaktadır. Burada altının çizilmesi gereken önemli husus bu sığınmacı kitlenin travmatik yaşam deneyimlerinin kişiler üzerindeki olumsuz etkilerinin dikkate alınması gerekliliğidir. Bu noktada sığınmacılar sadece yabancı bir toplumda var olma çabası gösteren bireyler olmanın ötesinde, kendi anlam dünyaları ve dünya algıları ile ilgili varoluşsal sorunlar yaşamaktadırlar. Bu içsel travma, içinde bulundukları toplumla iletişim konusunda da sorunlara yol açmaktadır. Çünkü yaşadıkları travmanın etkisiyle tutarlı ve sakin bir ilişki/iletişim düzeyinden oldukça uzaktadırlar. Bu noktada sığınmacılara yönelik desteğin psikolojik boyutunun ihmal edildiği görülmektedir. Ayrıca yerel halkın değerlendirmeleri de sığınmacıların bu travma geçmişini dikkate almayan bir boyut içermektedir. Bu durum ise empati düzeyini karşılıklı olarak düşürmekte ve uyumu zorlaştırmaktadır.

Sonuç olarak yapmış olduğumuz bu çalışmada Şanlıurfa ve İstanbul'daki STK'lar açısından dikkate değer bir yaklaşım farklılığı olmadığı görülmüştür. Bu hem Türkiye'nin modernleşen süreçlerde birbirine yaklaşan kültürel değerler üzerinden hem de iç göç sonucu oluşan toplumsal yapının birbirine benzeştiği gibi bir yoruma yol açabilmektedir. Burada etkili olduğu düşünülebilecek bir diğer husus ise yine kurumsal yapının yerel unsurlardan öte genel bir yaklaşım ile ele alındığı ve bunun da yerel farklılıkların görünürlüğünü azalttığı veya tamamen ortadan kaldırdığıdır. Bu noktada konumuzu aşan bir husus olarak kurumsal yapıların tek tipleştirilmesi hususunun etkileri farklı çalışmalar için bir cazibe alanı olabilecek gibi görülmektedir.

Yazarların Katkı Oranı Ve Çıkar Çatışması Beyanı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı vermiştir. Herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

Akbaş, E. (2012). Göçmenler arasındaki dayanışmacı ağların dönüşümü: Göçmen sivil toplum örgütlerinin yeni misyonu. S. G. Ihlamur-Öner & N. A. Şirin Öner (Der.), *Küreselleşme Çağında Göç: Kavramlar, Tartışmalar* içinde (ss.335-351). İstanbul: İletişim.

Akbulut, A. (2020). Suriyelilerin uyum sürecinde devlet kurumları ve STK'ların rolü. *Turkish Studies-Social Sciences, 15* (5), 2301-2322.

Ambrosini, M., & Van der Leun, J. (2015). Introduction to the special issue: Implementing human rights: Civil society and migration policies. *Journal of Immigrant & Refugee Studies, 13* (2), 103-115.

Aslan, G. G., & Güngör, F. (2019). Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye göç sonrası yaşadığı sorunlar: İstanbul örneği. *OPUS International Journal of Society Researches, 11* (18), 1602-1632.

Aygüler, E., Buz, S. & Güzel, B. (2020). Sosyal uyumun başarılmasının önündeki engeller: Niteliksel bir çalışma. *Journal Of Economy, Culture And Society,* (63), 339-357.

Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5*(2), 368-388

Balcıoğlu, İ. (2007). *Sosyal ve psikolojik açıdan göç*. İstanbul: Elit Yayınları.

Biernacki, P. & Waldorf, D. (1981). Snowball sampling: Problems and techniques of chain referral sampling. *Sociological methods & research, 10* (2), 141-163.

Cete, H. ve Kahraman-Güloğlu, F. (2022). Türk kızılay toplum merkezlerinde çalışan meslek elemanlarının sosyal hizmet perspektifi ve alanda yaşadıkları sorunlar. *Toplum ve Sosyal Hizmet, 33* (2), 407-435.

Çetinkaya, C., Erbaş, M. & Özceylan, E. (2016). Türkiye'deki suriyeli geçici barınma merkezlerinin durumu ve senaryo analizleri. *Birey ve Toplum, 6* (12), 5-21.

Çokluk, Ö., Yılmaz, K., & Oğuz, E. (2011). Nitel bir görüşme yöntemi: Odak grup görüşmesi. *Kuramsal Eğitimbilim, 4*(1), 95-107.

Çorabatır, M., & Hassa, F. (2013). *Sivil toplum örgütlerinin türkiye'deki suriyeli mülteciler için yaptıkları çalışmalar ile ilgili rapor*. Ankara: İltica ve Göç Araştırmaları Merkezi.

Douglas, M., Levitan, R., & Kiama, L. W. (2017). Expanding the role of NGOs in resettlement. *Forced Migration Review,* (54), 34-37.

Duğan, Ö. ve Gürbüz, S. (2018). Suriyeli sığınmacıların sosyal entegrasyonuna yönelik bir araştırma. *Electronic Turkish Studies, 13*(26), 529-546.

Dündar, B. (2017). *Suriyeli sığınmacıların türk toplumuna etkisi:Başakşehir örneği.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Erdoğan, M. (2017). *Türkiye'deki suriyeliler: Toplumsal kabul ve uyum.* İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Esen, A. & Duman, M. (Ed.) (2016). *Türkiye'de geçici koruma altındaki Suriyeliler: Tespitler ve öneriler.* İstanbul: WALD Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi Vakfı.

Göç İdaresi Başkanlığı (2022). *Göç İstatistikleri: Geçici Koruma.* https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638, (Erişim Tarihi: 28.08.2022)

Gülerce, H. (2020). Göç ve belirsizlik eşleri kayıp suriyeli sığınmacı kadınlar. *İnsan & Toplum, 10* (3), 217-221.

Gülerce, H. & Demir, E. (2021). Zorunlu göç sürecinde sosyal ağlar, şanlıurfa'daki suriyeli sığınmacılar. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (81), 185–211.

Günay, E., Atılgan, D. & Serin, E. (2017). Dünya'da ve türkiye'de göç yönetimi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *7* (2), 37-60.

Güni, Ö. (2021). *Eşini kaybetmiş yaşlı bireylerin yas sürecinin sosyal hizmet açısından değerlendirilmesi.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Karasu, M. (2017). Göç ve uyum sorunu. A. Yatkın (Ed.), *Uluslararası 11. Kamu Yönetimi Sempozyumu (28-29-30 Eylül) Bildirileri* içinde (s.631). Elazığ: KAYSEM 11 Yayınevi.

Kutlu, M. (2019). Türkiye'deki suriyeli mültecilerin iş gücü piyasasına ve istihdama etkileri: Gaziantep-adıyaman-kilis örneği. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *9* (17), 45-59.

Kutlu, Z. (2015). *Bekleme odasından oturma odasına Suriyeli mültecilere yönelik çalışmalar yürüten sivil toplum kuruluşlarına dair kısa bir değerlendirme.*

http://ingev.org/wp-content/uploads/2016/04/Bekleme_Odasindan_Oturma_Odasina.pdf, (Erişim Tarihi: 28.08.2022)

Mackreath, H. & Sağnıç S. G. (2017). Civil society and syrian refugees in turkey. Working Paper. Istanbul: Helsinki Citizens Assembly.

Mutlu, A. (2016), "Türkiye'deki uluslararası göç sorunu ve sivil toplum örgütlerinin durumu". C. Taştan & A. Çolpan Kavuncu (Der.), *Türkiye'deki suriyeli sığınmacılar* içinde (ss.159-175). Antalya: Polis Akademisi Yayınları.

Özbey, S., Işıkgöz, E., Esentaş, M. & Güzel, P. (2018). Investigation of self-awareness levels of female students participating in international youth camp by different variables. *Pamukkale Spor Bilimleri Dergisi, 9* (3), 1-10.

Sadoğlu, H. (2017). Türkiye'de yabancı göçmenlerin entegrasyon sorunları. *Third International Congress on Politic, Economic and Social Studies (9-11 Kasım 2017) Bildirileri içinde* (ss.155-166) Ankara.

Şimşek, R. (2017). *Türkiye'de iç göçlerin göç veren bölgelere etkisi ve tersine göç imkânları: Kastamonu örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tekin, H. H. (2006). Nitel araştırma yönteminin bir veri toplama tekniği olarak derinlemesine görüşme. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, *3* (13), 101-116.

UGÖ. (2017). Integration and social cohesion: key elements for reaping the benefits of migration, *Global Compact Thematic Paper*, 2-9.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* (6.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.